

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

Ч.3 (107) 1995

ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ
ТА ІНФОРМАЦІЇ

**МАЙБУТНЄ
ВЖЕ ТЕПЕР!**

наші предки справді були мудрі, бо зі всіх тодішніх культур чи впливів сприйняли грецький обряд.

У за давненій історії цивілізації непросто з'ясувати, чому саме грецьке місто Атени майже 2400 років тому стало центром народження такої прекрасної, неповторної культури, котра змагалася за правду, красу, свободу, ясність думки, гуманізм та ідеї демократії. Можливо, це сталося тому, що в Єгипті, Месопотамії та інших східних державах володарі були деспотами-диктаторами. Народи перебували у жалюгідному, невільничому стані. Сильна організація жерців контролювала сферу інтелекту. І впродовж століть майже нічого не мінялося.

Все це було чужим, неприйнятливим для духовності греків, і вони створили щось цілком нове, яке загально окреслюють у світі, як «західне». З цієї коліски західної культури ми свого часу перейняли християнський обряд та певні культурні впливи.

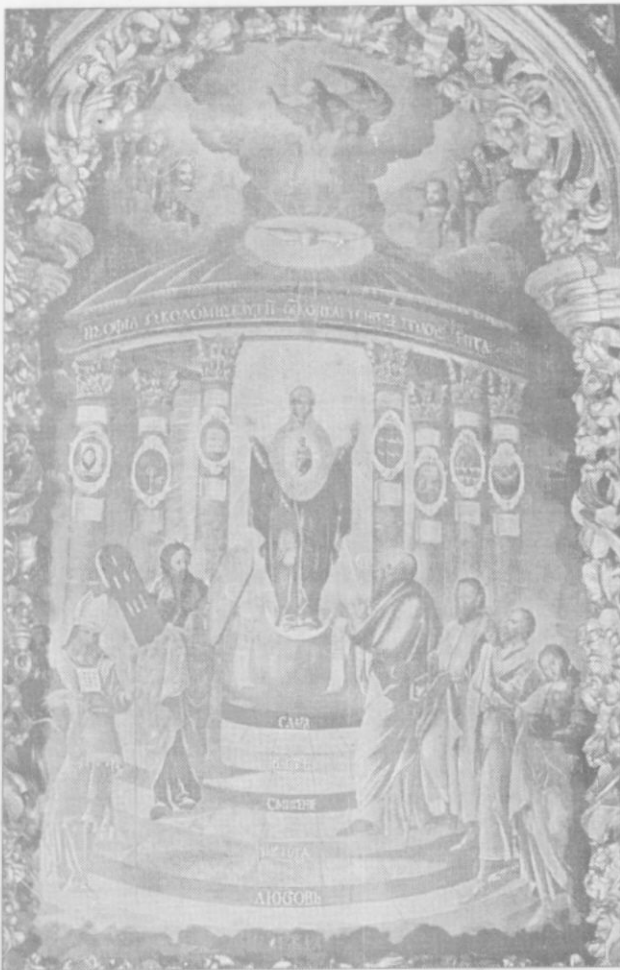
Римський імператор поділив свої володіння на східні з містом Візантією (пізніше Константинополем, сьогоднішнім турецьким Істамбулом) та західні з центром у Римі. Тут є парадокс: грецьку культуру, отже, і візантійську весь світ називає західною, а її обряд чи релігію — східною.

Митрополит Максим Германюк писав: «Наша Церква належить до групи східних, які є виявом втілення Христової Євангелії в різні культури: сірійської, індійської, халдейської, єгипетської, ефіопської, візантійської, болгарської, георгійської, української, російської, румунської, італійської й албанської. Христова благовість перебрала з них те, що було добре й позитивне, й витворила з цього нові християнські вартості. Всі елементи нашої української культури, з піснею й духовністю, прищепились на візантійському обряді, що прийшов до нас разом з Христовою вірою».

Отже, корені християнства — від греків і Візантії, яка була східною частиною Римської імперії; українська духовність перейняла їх в нашу культуру. З іншими, східними народами нас єднає наука Христа.

Повертаючись до здобутків стародавньої Греції, можна сказати, що її наука, математика, філософія, дослідження й міркування про природу світу дещо підупали з переходом провідництва світу до Рима й Візантії. Але греки були першими інтелектуалами і пропагандистами здорового глузду, реальності життя замість ірраціональності, котрій віддав перевагу Схід.

За Платоном, дух є те, що дає форму безформності. А св.Павло говорить про думку, яка працює у світі видимого, та сферу духа, що живе уявним. Останнє було більш важливим.

У стародавній Греції зустрілися, так би мовити, Схід із Заходом і, на диво, вони поєдналися. Ця зустріч дала сильний стимул до творчої активності через ясність думки з додатком душевної чи спіритуальної сили. І це спричинилося до так званого чуда грецької цивілізації.

Про вплив Сходу можна довідатися на прикладі тодішнього Єгипту. Життя людини було сповнене тяжкої праці. Піраміди, що перетривали тисячі літ, коштували багато терпінь і смертей. Єдиною розрадою було сподівання на краще буття в іншому, потойбічному світі. За таких умов єгипетські духівники мали великий вплив на населення і навіть на монархів, бо сфера інтелекту належала тільки їм. Свої знання жерці тримали в глибокій таємниці, це забезпечувало їм силу і містерійність.

Наше єство — з духа і тіла, розуму й душі. Якщо одна сутність пригноблена, обмежена, то воно половинчасте, півзнаюче, півсвідоме. Таку людину не турбуватиме сучасне буття, вона навіть не пробуватиме поліпшити його. Так було в Єгипті та ранній історії

азіатичних цивілізацій, аж доки не почалася ера грецької, тобто західної культури.

Безумовно, єгиптяни також зробили певний вклад до науки та культури. Греки почувалися вільними. І воювали завзято, але не заради якогось царя. Вони дотримувалися законів, як писав Геродот. До того ж, боронили свободу одиниці — ідею, яка народилася на їхній батьківщині.

У Греції навчилися мислити самі для себе і за себе. До того часу переважала нерациональність. Тут започаткували аналіз, розвинули велику жагоду до знання, мудрості-софії і філософії, створили справжню науку. Держава і релігія не перешкоджали атенцеві вільно жити чи мислити. За Евріпідом, «невільником є той, хто не може вільно висловити свою думку». У молоді був сильний потяг до знання, набування чеснот та гідного характеру.

Атенці цінували душу. Але найбільш шановані вони у філософії своїми пошуками мудрості. Чи не тому й похристиянську св.Софію в нашій ранній історії так полюбив митрополит Андрей Шептицький, пишучи своє послання про Божу мудрість.

Пригляньмося трішки й до способу римського життя, зокрема до західної частини Римської імперії, щоб побачити різницю чи якісь подібності.

Римляни були, по суті, необмежені в бажаннях, амбіціях, апетиті, силі, зухвалі у кмітливості й практичній мудрості, а передусім у будіванні імперії. Дотримувалися дисципліни, як важливої властивості вояка, поважали закон, право і правопорядок.

Досить цивілізованим було судочинство, в основі якого — твердження: людина є невинною, аж доки не доведена вина; всі чоловіки і жінки, вільні і невольники є рівні. Коли св.Павла зловили як жида в Малій Азії, то він застеріг перед бичуванням, що є римським громадянином і народжений вільним. Відтак жовніри повели його аж до Риму для апеляції до Цезаря. Греки, в основному, теоретизували, а римляни зводили міркування до практицизму.

У Римі була вироблена концепція ідеалізму, записана Ціцероном і Горациєм. Тут виникли також поняття героїзму, патріотизму та інших чеснот. Римляни високо шанували честь, гонор і любов до батьківщини. У мистецтві і літературі наслідували греків. Будували прекрасні святині, палати, триумфальні брами, але все це було грецького характеру, можливо, більш величне і краще. Щодо вірувань, то гідно вшановували великого бога Юпітера. Краса була принагідною, бо над усе — практичність і ужиток. Не мали нахилу до науки, але були відомі будівничі. Цікаво, що саме в цій країні з'явився романтизм у літературі. Вергілій працював над «Енеїдою» багато літ і перед смертю хотів її спалити, бо в деяких місцях не була перфектна. Це мистецтво слова і думки Вергілія дуже вплинуло на нашого Котляревського, з якого власне почалася українська модерна література.

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ

ч.3 (107) 1995

ВІД РЕДАКЦІЇ

1. До наших читачів і читачок.

ІДЕОЛОГІЯ ПЛАСТУ

2. В.Соханівський. Аксиоми нашої віри.

ДИСКУТУЄМО!

7. Чорний Кіт. Україна і її економіка.
11. К.Ковальчик. Я — за коєдукацію.

ДУМКИ СТАРОГО ВОВКА

13. Етапи інтелектуального розвитку пластуна.

КУТОК ВИХОВНИКА

16. Л.Онишкевич. Пласт і провідництво.

ОДИН СВІТ — ОДИН ПЛАСТ

23. Р.Павлишин. Пласт в Австралії.
31. М.Рубінець. Пласт в Бразилії

ПЛАСТ І СВІТОВИЙ СКАВТІНГ

32. Про джемборі та інші речі.
33. 18 Світове Скавтське Джемборі відбулось.
34. Фоторепортаж про участь української делегації на 18 Світовому Джемборі.
38. Л. Романків. Офіційна делегація України вперше взяла участь у Світовому Скавтовому Джемборі.

ВІСНИК УСП

40. О.Рудюк. Морське пластування — це стиль життя.
42. М.Окаринський. Старшопластунська мандрівка по Чорногорі.

ЛІТОПИСЕЦЬ

45. Б.Сітницький. Зберімо матеріяли до історії Пласту.
45. Положення про Групу з історії та музейництва Пласту.
46. Структура Групи з історії та музейництва Пласту.
46. Б.Яцун. Як працювати?
47. І.Якубовський. Наша гордість — Пласт.

СЛОВО СЕНІОРАТУ

50. Начальний пластун.
51. На Вічну Ватру.

НАШЕ ЛИСТУВАННЯ

52. Листи З. Татарського, Є.Луціва.

З ПЛАСТОВИХ ВИДАНЬ В УКРАЇНІ

54. Б. Гасюк. Кадри вирішують все.

ПЛАСТОВА ФІЛАТЕЛІЯ

56. Л.Онишкевич. Пластові конверти.

ШТРИХИ ДО ІСТОРІЇ ПЛАСТУ

57. Спогади перших пластунів.
О.Бордун, 32 курінь Тернопільської гімназії.

ПЛАСТУН ЗАВЖДИ ДОБРОЇ ГАДКИ

60. Пан Тофель. Перша допомога в пластовому однострою.

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ

ч.3 (107) — 1995

ВІД РЕДАКЦІЇ

ДО НАШИХ ЧИТАЧІВ І ЧИТАЧОК

До Редакції «Пластового Шляху» часто надходять різні листи, переважно позитивні, які хвалять нас за зміст та вигляд нашого журналу, часами голоси в дискусії, а часами й листи з різною критикою. Це нормально, так має бути. Всі листи ми уважно читаємо й переважно поміщуємо їх скоріше, чи пізніше на сторінках нашого журналу.

Зокрема ми уважно читаємо всіляку критику, бо ж саме з критики можна найбільше скористати й навчитися! Переважно ця критика є зовсім слухна і ми — по змозі — стараємось направити причину цієї критики; часами це можливо, часами ні.

Одначе, часами трапляється, що критика не є слухна. Якщо таке є, то ми стараємось її відповісти й вияснити нашому читачеві, чому ми робимо так, а не інакше.

Ось, наприклад, недавно ми одержали листа від одного читача, який закидує нам, чому ми дозволяємо нашим дописувачам підписуватись псевдонімами, замість власними прізвищами — головню в дискусіях.

Над цим питанням ми застановлялись — чи дозволяти псевдоніми, чи ні? Ми вирішили дозволяти — як, зрештою, було в традиції нашого журналу вже від довгих десятиліть. Чому?

Люди підписуються псевдами з різних причин: одні є несміливі, другі бояться, що з них будуть

сміятися, треті бояться наробити собі ворогів, а ще інші — з інших причин. Ось, наприклад, люди, які займають високі позиції в Пласті, часами хочуть написати щось в дискусії, але не «екс катедра», а як приватні люди. Бо ж, наприклад, якщо Начальний Пластун хоче написати свої думки, і якщо він підпише їх своїм прізвищем, то вони автоматично стають «офіційною» позицією Пластової Організації. А можливо, ці думки є його власні, як людини, як пластуна. Може, це дискусійні думки, може, лиш тентативні і ще не зовсім опрацьовані — але все одно цікаві. Чи він не мав би містити їх тільки тому, що він займає дану позицію?

Нам є важні думки, ідеї, пропозиції — а не хто їх написав. Добра пропозиція є доброю пропозицією, хто б її не сказав. А якщо хтось вийде з не так вже доброю, або й помилковою думкою, то люди повинні мати право й можливість її відверто скритикувати, хто б її не сказав — чи це Голова ГПБ, чи КПС, чи сам Начальний Пластун. Люди не повинні боятись висловити вільно свої думки. Тільки у вільній дискусії ми найдемо найкращі розв'язки на наші проблеми. А обмежувати дискусії ми не хочемо і не будемо.

Очевидно, ми вимагаємо, щоб всі думки були висловлені в «пристойний» спосіб і нікого не ображували. Але кожную думку можна висловити в пристойний спосіб і тоді її варто помістити.

Редакція

АКСІОМИ НАШОЇ ВІРИ

Про послання митрополита Андрея Шептицького «Божа Мудрість»

Цю працю під назвою «Божа мудрість» Андрей Шептицький написав ще 1932 року. Невдовзі вона стала вступом до однойменного послання про молитву. Автор присвятив його духовенству єпархії з проханням передати предмет його роздумувань «дорогому нашому народові», щоб допоміг перебороти труднощі з «оружжям Божої мудрості і Христової молитви».

Насамперед варто означити саме поняття мудрості. За словником — це сила правдивої і правильної проникливості, уміння розрізнати, розпізнавати; добрий, практичний розум; високий ступінь знання.

Я вірю також, що дещо з того «вищого рівня знання» можна набути.

У добіблійні часи вважали, що мудрість — поза можливостями людини. В орієнтальних релігіях твердять: її мають лише «високі боги». За древніми греками, втіленням мудрості була богиня Атена. Для німців — це вміле планування. Філософи вдавалися до порівняння з овочем терплячого відображення життєвого досвіду. Так, за Гераклітом вона полягала

у способі життя, опертого на «логос», тобто на вчення чи закони природи. А Платон трактував її як гармонію інтелекту й волі.

За Новим Завітом мудрість — людська властивість, але св.Павло поділяє її на світську й Божу. Тому він зосереджується на Христі як відображенні останньої. Отож навчання християнської віри — навчання мудрості.

Митрополит пише: «Розум, знання, мудрість — це перша, найважливіша суспільна сила, більша, ніж фізична, більша, ніж багатства». Але тут же додає: «Яку б ми не прив'язували вартість до самої освіти чи знання, все-таки найвищим титулом хвали в очах наших буде мудрість». Відтак він твердить, що нашому національному характерові відповідає церковний обряд, в якому домінує культ Божої Мудрості. І воліє говорити саме про неї, бо премудрість має відтінок іронії. Доказом того культу є собор св.Софії в Києві. «Вся християнська проповідь-благовість має за мету мудрість Божих книг — Божого слова людям передати», — завважує священник на початку літургії.

Погодимось з митрополитом Андреем, що

Отже, греки дали нам свій обряд, а Вергілій став стимулом до творення власної літератури. Перші започаткували класицизм, а римляни — романтизм, комедію, визначили поняття патріотизму, героїзму і слави.

Були страшні часи. За твердженням Ціцерона, ім'ям Нерона «карали смертю, навіть коли вам приснилося, що вінок Імператора був зів'ялий». Але письменники і філософи закликали до поміркованості, бути обсерваторами життя. «Той є паном собі і щасливий, хто з кінцем дня може сказати, чи жив незалежно від того, чи завтра буде хмарно, чи сонце світитиме», писав Горацій.

Оце я подав у стислій формі думки званої авторки про Рим і Грецію Едіти Гамільтон, щоб ми зрозуміли: вони залишили певні сталі сліди в нашій культурі і духовності, бо існували раніше за нас. Рим, Греція чи Візантія нами не журились, а дбали про себе, свої імперії. Тому ми повинні спокійно і розсудливо вирішувати, що є добре чи корисне для цілісності нашого народу.

Тепер повернемося до писань про мудрість. Митрополит А.Шептицький заважує важливість тексту Святого Письма: «Коли ж комусь із вас мудрості бракує, нехай просить у Бога, який дає всім щедро, й за це не докоряє, — і вона йому дасться» (Яків 1,5).

Автор нагадує властивості Божої мудрості за тим же апостолом: «найперше чиста, потім мирна, поблажлива, примирлива, милосердна та добрих плодів повна, безстороння, нелицемірна» (Яків 3,17). За митрополитом, це має велике суспільне значення для народів, особливо в наших часах. «Звідки між вами війни, звідки суперечки? — питає апостол. — Хіба не звідси — з пристрастей ваших, які воюють у ваших членах? Ви пристрастно жадаєте, а не маєте... Ви не маєте, бо не просите. Ви просите, та не одержуєте, бо зле просите, щоби розтратити на ваші втіхи» (Яків 4, 1-7). І тут митрополит додає: «Зле просите, злою дорогою йдете, ваші змагання будуть безуспішні».

Автор послання був настільки зацікавлений книгами мудрості Старого Завіту, що заохочував духовенство і мирян студіювати їх.

Гідним уваги є також те, що поняття мудрості не було так зрозуміле людям епох, коли творилося Святе Письмо. Але в нас ще немає «тої праги голоду» за нею, яку мали у давні часи.

Митрополит пише, що мудрість дає розважливість і знання, насилає страх господній, справедливий суд, наставляє на правильну стежку; а з нею пов'язані простота, довголіття і мир. Хто її набуде — має дерево життя, солодкий і спокійний сон, а згодом — правдиву славу. Тому треба її любити. Вона виховує чоловіка, дарує вінок благодаті. Вона є доброю дорадницею, прикметою царів,

учителькою законодавців, провідничкою провідників. Вона любить тих, хто любить її, з нею багатство і слава.

Далі митрополит повідомляє, що в жидівському народі мудрість мала велику роль, позаяк скеровувала його, визволила з неволі та захувала від кари за ідолопоклонство. «Щоб набути мудрості, — зазначає А.Шептицький, — треба її шукати в простоті серця, у вірі, доброті. До злої душі не увійде і не замешкає в тілі, обтяженому гріхами, бо Святий Дух утікає перед нещирістю».

Мудрий цар є силою свого народу. В іншому місці автор додає: «З того всього виходить таке: якщо бажаєте багатства в житті — немає багатшої речі від мудрості, що все дає».

Подекуди в Старому Завіті поняття мудрості є дуже наближене до розуму і волі в інтелектуальному розумінні. Митрополит зазначає, що її значення треба шукати там, де Святе Письмо говорить про світло, кличе до моральних прикмет, чистоти і ясності душі. Це світло — Божою мудрістю, що дає інтелектові пізнання правди якимсь вищим і повнішим способом, ніж сам розум може це зробити. Ісус Христос на час переслідувань за віру радить «... наперед не гадати, що будете відповідати, бо дам вам мову та мудрість, якій не зможуть противитися чи суперечити всі противники ваші» (Лука. 21, 14-15). А Шептицький додає: «Чоловік, переслідуваний судами, зуміє так говорити, що присоромить суддів і противників, але в очах усіх людей постане мудрим».

Св. Павло називає себе «мудрим будівничим», котрий заклав фундаменти Церкви та її науки, тим самим є добрим організатором. Іншими словами у писаннях митрополита знаходимо таке пояснення: «Христос є Сам Божою мудрістю в тілі, Божим словом, що сталося з тілом — про це лишень рідко згадує Святе Письмо». А трохи далі читаємо: «Назву мудрості доповняємо словом «життєва», щоби її відрізнити від Божої мудрості».

У Старому Завіті мудрість має широке значення людських і Божих справ. Таким біблійним мудрецем був Соломон, котрий просив Бога про уміння правити народом і розсуджувати людей.

Завдяки мудрості можна дещо передбачувати майбутнє. Св.Августин каже, що вона є «знанням про речі, які треба бажати або яких слід уникати». Це неначе дороговказ, життєва дорадниця. Інтелект і пам'ять — її інтегральні частки.

До мудрості належить також тямковитість, коли людина з легкістю сприймає пораду, науку, думку чи дисципліну від інших, особливо тих, хто має досвід, знання. Митрополит додає ще й проворність, тобто прикмету швидкої орієнтації. Для прикладу — суд Соломона, коли він одразу збагнув, котра з двох жінок була справжньою матір'ю оспорюваної дитини.

Передбачення є частинкою людської мудрості; обачний мусить мати мету і пристосовувати до неї теперішній поступ.

Обережність є також складовою мудрості. У книгах Старого Завіту знаходимо вислів: «Є дороги, що видаються чоловікові праведними, а їх кінець — на дні пекла». Митрополит пише: «Рада потрібна з таких питань, коли до мети веде лиш один шлях, але веде так, що допускає неначе різні способи...» Автор натякає навіть на інтуїцію, яка може бути допоміжною в рішеннях, а також на дбайливість, точність, пильність і старанність.

Передумовою мудрих справ є підготовка розуму, а це можливе, на думку митрополита, за трьох умов: набуття потрібного знання, посідання і вживання того знання. Пам'ять зберігає, неначе у скарбниці, минулий досвід та інтелект, а це дає бачення принципу, який треба застосовувати, і зв'язок того принципу з практикою.

Коли бракує життєвої мудрості, її заступають нерозважливість, поквалливість, недбалість і байдужість. Ці хиби, як зазначає автор, співставляють з хитрістю,

тілесною мудрістю, обманом і підступністю. А що є корінням тих вад? Розпушта...

Насамкінець хочу сказати, що я прагнув шанувати світлу пам'ять слуги Божого митрополита Андрея Шептицького та одну з його праць — послання «Божо мудрість». При тому досить поверхово виклав історію розвитку людської думки аж до поняття мудрості-софії у Древній Греції, звідки ми перейняли церковний обряд та деякі культурні впливи, названі колись західною культурою.

Для порівняння я дуже схематично натякнув про римський спосіб мислення, побіжно віддав належне Вергілію, під впливом якого Іван Котляревський написав свою «Енеїду» і тим самим започаткував українську літературу на народній мові.

Тут і там я схиляв до думок митрополита Шептицького про Божу мудрість, до якої він усіх так щиро закликав. Не тільки студіювати її, але й послуговуватися в особистому й суспільному житті, щоб світ міг назвати українців мудрим народом.

Володимир Соханівський

1. ВІЛЬНИЙ РИНОК ЧИ МОНОПОЛІЯ?

Коли в Радянському Союзі провалилась стара комуністична система і її влада, тоді «всі і вся» відразу кинулись на ідею «вільного ринку» — «Ура! Тепер вже все можна! Комунізм помер, хай живе вільний ринок!» Це було зрозуміло. Ніхто, правда, в Україні, чи в решті СРСР, взагалі не розумів, що це таке є цей «вільний ринок», але кожний знав, що в Америці, Канаді, Західній Європі, тощо панує «вільний ринок» і що там всі люди є дуже багаті, а в СРСР «вільного ринку» не було і нема що їсти і в що одягнутися і де мешкати, і взагалі нічого нема... Отже — «вільний ринок», це мусить бути добра річ!

Біда була в цьому, що ніхто в колишньому СРСР не мав зеленого поняття, на чому полягає цей вільний ринок, як він працює і як його в Україні встановити... Зокрема цього зовсім не розумів уряд України, в якому більшість урядовців — зовсім зрозуміло — вільного ринку панічно боялися й робили все можливе, щоб стримати його прихід.

І так, замість від початку контролювати плянований і поступовий перехід до нової організації економіки, уряд України боровся проти цього переходу й стримував його, як лиш міг. Але він не мав сили опертися людській стихії, яка, як тріснена гребля заливала цілу країну спонтанною «приватизацією», яка, без ніякої контролі й напрямку, розвинулась за кілька коротких років в оцю жажливу систему (чи то, властиво, брак будь-якої системи), яку ми бачимо в Україні сьогодні.

Ця система — це не є «вільний ринок». Це є найгіршого роду монополістична, архаїчно-капіталістична система, яку Західний Світ відкинув

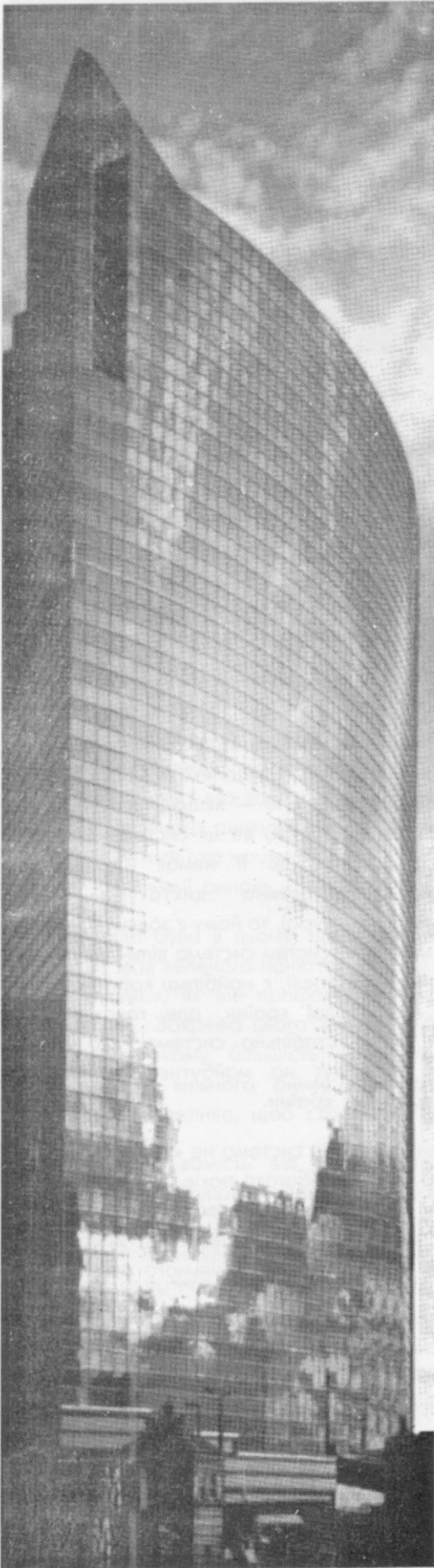
вже сотню років тому назад. Що гірше — ця система є сьогодні в Україні (й в решті колишнього СРСР) контрольована злочинними елементами (так званою «мафією»), яка сидить в урядах і в менеджменті майже всіх приватних корпорацій.

З дефініції, ринок є «вільним», якщо всі приватні люди мають до нього вільний доступ. Якщо ринок є обмежений, то він не є вільний. І це не є важним, чи ці обмеження є з боку уряду, чи з боку монополій. Монополії так само можуть придушити «вільність» ринку, як деспотична держава. В Україні сьогодні ринок не є вільний, бо його контролює монополістична мафія, яка не дозволяє розвинути вільній конкуренції (конкуренції), без якої не може бути «вільного» ринку.

Бо ж підставою, фундаментом, на якому є побудована ціла структура вільного ринку, є вільна конкуренція між підприємствами. Конкуренція, це є ця засаднича сила, яка самоконтролює систему вільного ринку й уможливує його існування й успішне функціонування. Без вільної конкуренції ціла система капіталізму скоріше, чи пізніше мусить провалитися.

Бізнес сам по собі не є здібний себе контролювати. Кожне підприємство, природно, старається зменшити свої розходи (видатки), а збільшити свої приходи, щоби мати якнайбільший заробіток. І так, кожний бізнес, залишений сам в якійсь ділянці (себто, монополія) буде підносити ціни на свої товари, а зменшувати зарплату своїм працівникам — бо в той спосіб власники бізнесу будуть заробляти якнайбільше грошей... Це є зовсім нормально — така то вже людська природа...

не треба робити. Себто — система вільного ринку мусить сама себе контролювати, через зворотний зв'язок. Бо ж навіть найрозумніші бюрократи в уряді не можуть всього знати, всього зрозуміти, всього охопити своїм умом. А до того, ці бюрократи, це ж не якісь генії, а такі собі пересічні люди, які в першу чергу дбають не про загальне добро, а про свої приватні інтереси. (Думаю, що цю істину люди в Україні вже добре зрозуміли самі...)

Але це не означає, що уряд має собі «вмити руки» з економічних рішень і залишити ринок напризволяще. Таке наставлення уряду веде скоріше чи пізніше до монополій, які обмежать ринок і будуть його контролювати. Тож головним завданням уряду в системі вільного ринку є *не допустити до монополій*, а подбати, щоб завжди і в кожній ділянці ринком керувала вільна конкуренція.

Тому то, в Америці й в інших країнах вільного ринку, таку величезну увагу звертається на строге перестерігання антимонопольних законів. Кожний горожанин в США знає добре, що це такі «антимонопольні» закони та який величезний вплив на щоденне життя людей вони мають. Наприклад, спершу деякі люди нарікали, коли уряд в США розбив величезну монополістичну Белл-телефонічну компанію на пару десятків менших фірм, але сьогодні кожний користується з нижчих цін на далекі телефонічні розмови й кращу обслугову...

В Україні ще, в загальному, справжньої конкуренції немає, зокрема, в різних ділянках індустрії: в одних секторах ще далі діє державна монополія — яка «славиться на цілий світ» дуже низькою якістю продуктів, а також вічними браками товарів, довгими чергами в крамницях, жадливою, нечемною обслугову, тощо. В інших секторах є вже «сприватизовано», але в такий спосіб, що існує монополія (часто керована «мафією»), яка штучно підносить ціни на товари, часто так високо, що звичайні люди не можуть собі на ці товари дозволити.

Бо що ж за користь з того, що вже все можна в крамницях купити, якщо зрплати вистарчає лиш за це, щоб можна було ледве-ледве вижити, і то не дуже добре? Важливим є не лиш це, щоб все було в крамницях, але щоб було по доступних цінах. І ще — щоб були речі доброї якості, а не лиш саме «барахло».

Поволі-поволеньки, в деяких секторах, зокрема в харчовому, справи вже трохи налагоджуються — бо там є конкуренція малих продуцентів. Можна сподіватись, що невдовзі справи налагодяться і в інших секторах, де домінують малі, приватні підприємства. Але в важких індустріальних секторах не буде прогресу, поки Уряд України не візьметься серйозно до боротьби з великими монополіями.

Чорний Кіт

Проблеми коедукції сьогодні часто дискутуються в скавтському світі. Пропонуємо Вашій увазі статтю з інструкторського журналу польського скавтінугу «Drogowskazy» за 29 лютого 1992 року.

Я — ЗА КОЕДУКАЦІЮ!

Наперед кілька слів пояснення, бо не всі напевно знають, що то є коедукція. Ко-едукція (лат. «со» — спільно, злучено, в рівній мірі; «educatio» — виховувати) означає спільне виховання дівчат і хлопців. Спільне, отже в одній групі або побіч себе, однак в безпосереднім контакті. Зворот «коедукційне виховання» не має сенсу, бо є тавтологією. А саме виховання полягає на приготуванні до майбутнього існування в родині й інших суспільних групах. Суспільні ролі є дещо інші для мужчин і для жінок, однак велика більшість суспільних груп складається з жінок і мужчин. То ж коедукція має приготувати до життя в обставителі суспільстві, до взаємин з протилежною статтю при рівночасному збереженні іманентних цій власної статі.

Головною небезпекою коедукції є затертя різниць між хлопцями й дівчатами. Найчастіше це є позбавлення дівчат їхніх типових цій. Рідше зустрічається фемінізація хлопців. Очевидною причиною є ставлення хлопцям і дівчатам однакових вимог, а за тим ідуть рівно ж однакові методи і зміст виховання.

Великою помилкою коедукції є звертання замалої уваги на спільне відношення до себе дівчат і хлопців. Дуже часто зустрічається брак пошани і толеранції до іншого способу думання, вартостей і замилювань дівчат. Хлопці люблять з ними конкурувати, бо тоді майже завжди виграють, не даючи їм можливості вибору конкуренції. Вони мусять достосуватися, тому що з природи є слабші.

Щось, що не повинно взагалі виходити в розмовах, зокрема в мішаному товаристві — це порівнювання вартості статей. Ото ж взаїмне

переконування вищості своєї статі вважаю поганим і доказом браку такту, — тоді дуже швидко вириваються конфлікти. Чув я останньо, що «коли б вигинули мужчини, то жінки вигодували б собі інших тваринок». Сам бачиш, що такі фрази підбурюють до репліки, зокрема як хтось є молодечого віку.

При відсутності коедукції передусім нема можливості виробити в скавтах тої пошани й толеранції. Це можна їм колись дуже утруднити життя, а самі розмови не наладнають справи. Натомість школа переважно ставить радше негативні взірці поведінки.

Щоб бодай трохи пізнати жінок, треба багато часу й напевно здаєш собі справу, як багато. А однак проводимо ціле своє життя між ними, отже варто щось про них знати. Прецінь маємо виховувати майбутніх чоловіків і батьків. Чи гадаєш, що це можливе в ізоляції від дівчат? То так, як би вчитися їзди верхом на кріслі. Зрештою, подібно й вони не набудуть цій майбутніх дружин і матерів у виключно своєму товаристві. А на інстинкти нема що рахувати, бо досі не стверджено дефінітивно, наскільки

гомосексуалізм залежить від виховного середовища. Прецінь хлопці зовсім природньо інтересуються дівчатами (*i vice versa*). Отже, я противлюся придушенню в них тих зацікавлень, як теж спробам відтягнути їх від інших «цікавішими» зайняттями — просто на все мусить бути час.

На жаль, одначе, багато важче виховувати коедукацією, ніж в однорідних групах. Тому теж передусім пропоную підносити кваліфікацію інструкторів, зокрема в обсягу психофізичних різниць між дівчатами і хлопцями. Належало б теж створити трохи конкретних методичних підходів, наставлених на коедукацію. А підставою всіх дій є добрий контакт між нами і друзями-інструкторами. *Nota bene*, що устійнення спільних дій поміж гуртками й куреннями може відбуватися в милій атмосфері, при каві й тістечках. І без соромливості — так, між іншим, виглядає коедукація на рівні старшини.

І на кінець найважливіша справа. Не мішай коедукації з «мішаними куреннями». Це просто курені, в яких є скатки і скатви, але на практиці там досить рідко реалізують коедукацію повністю і з розмислом. Одначе без уваги на організаційні структури, коедукація є конечна у вихованні наших скатів,

якщо на правду хочемо приготувати їх до майбутнього дорослого життя. Натомість спір за коедукацію виводиться з різниці розуміння про: скільки часу призначено на спільні зайняття, рівень віку, в якому слід впроваджувати коедукацію, та славного питання, чи можуть існувати курені мішані (коедукаційні). Не настоюю на мішаних куреннях, тим більше, що не маємо ще відповідно приготованої кадри. Одначе протестую проти заложення, що одностатевий курінь слід уважати за взірць і найбільш відповідний. Коедукація є вищим ступенем інструкторських умілостей, а контакти з противною статтю є конечні для повного розвитку. Не вертаймося до передвоєнних часів, бо прецінь брак коедукації в шкільництві було відкинено, як неприготовання до реальностей життя. Подивися теж на інші молодіжні організації в світі. Навіть ті з пуританськими тенденціями починають поволі бачити негативи розділеної системи виховання. Є серед них теж і такі, які перегнулися в противний бік, — і їхній негативний досвід теж треба взяти до уваги.

Кжиштоф Ковальчик
З польської мови переклав Орест Гаврилюк

ЕТАПИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ПЛАСТУНА

В рубриці «Думки Старого Вовка», в попередніх наших дискусіях, часто була мова про пластову ідеологію, про мету Пласту, про те, яким ми хотіли б бачити наш Пласт в майбутньому. З відгуків і дискусії видно, що майже кожний з нас бачить в Пласті щось інакше: іншу візію, дещо інші ідеали, інакше майбутнє.

І так, для одних, Пласт — це українська версія світового скавтіngu, де ми розвиваємо приятельські відносини, де наші діти вчать про життя в природі й самозарадність, тощо. Для інших з нас, Пласт, це — в першу чергу — «школа характеру», де молода людина стає дорослою і набуває високих морально-етичних засад на ціле своє життя. Для ще інших — Пласт це вишкіл провідництва, зокрема призначений для виховання нових кадрів провідників молоді Української Держави, яка так дуже тих провідників потребує. Для ще інших, Пласт-скавтіng, це універсальне братство людства, інтернаціональна співдружність, якого завдання — це охорона миру в світі й нашого довкілля-природи, тощо. Ще інші вважають Пласт за засіб, як вдержати своїх дітей добрими українцями, себто для них Пласт — це своєрідна «практична школа українознавства», якої так потрібно сьогодні українській діаспорі. Ще інші з нас вважають Пласт за якусь містичну, майже релігійну «академію» всіх найкращих людських прикмет, які людина може посідати, організацію, яка старається виховати «ідеальну людину».

Що ж таке Пласт — в дійсності?

Пласт, очевидно, це організація виховання молоді (а може й старших?) Але виховання їх на що? для кого? з якою метою? — Виглядає, що кожний з нас має свою відмінну відповідь на ці питання, свою власну інтерпретацію...

А може — справжня відповідь є, що Пласт, це не є лиш одна з цих візій, а всі вони? Що Пласт — це виховна організація, яка безперервно виховує людину, на все вищий і вищий рівень життя, завжди відкриваючи їй нові й нові горизонти, завжди ставлячи перед нею нові і нові завдання, завжди поширюючи її світогляд?

По майже 48-и роках в Пласті, я схилиюсь до цієї останньої відповіді. Бо ж кожна здорова людина завжди, протягом цілого свого життя, стало *росте й розвивається*, завжди вчиться чогось нового, завжди відкриває для себе нові й нові «чуда світу» — нові горизонти для своєї діяльності. І Пласт в якийсь дивний, чарівний спосіб протягом тих 48-и років завжди, безперервно, відкривав мені все щось нового: нові ідеали й мету життя, нові домени духа, новий стиль і спосіб діяльності, нові скарби знання... Він стало давав мені новий виклик-потребу, яка виповнювала моє життя й робила його незмірно повним, багатим і цікавим...

Бо ж людина безперервно міняється. Вона переходить нові *етапи свого розвитку*, має все нові душевні потреби, виробляє нові *спроможності*. Здорова людина стало інтелектуально *росте й розвивається*. А коли вона вже перестає розвиватися, то приходить

їй інтелектуальна смерть. Це вже такий закон природи, закон людського існування.

Найбільша вартість пластової системи полягає в тому, що вона росте разом із людиною. Вона може заспокоїти для людини, яка пірне в неї, всі стадії її інтелектуального росту. В якому етапі людина не була б, вона може найти відповідний інтелектуальний рівень в пластовій ідеї і в пластовій методі. Пласт може заспокоїти потреби духа дитини, молодого людини, дорослого й сеніора-старушка; він є універсальний у своєму засягу.

Для ілюстрації повищого твердження, хочу описати свої власні «етапи» розвитку, які я перейшов в Пласті за тих 48 років. Можливо, вони не універсальні, а специфічні для мене одного. Але кожний з нас, що перебув стільки літ в Пласті, напевно мав подібні переживання. Бо ж кожний з нас *ріс та інтелектуально розвивався* в нашій пластовій організації.

Мій перший етап, це було самозамкнення, *егоцентризм* малої дитини. В мойому поняттю світ крутився навкруг мене одного, все мусіло бути лиш для мене... Таким я прийшов до Пласту і мені забрало довгий час, поки я з цього стану міг визволитись...

Але вкінці я збагнув, що я є членом групи-«генгу» (як писав Байден Павел) таких же хлопчаків як і я і що з ними є таки цікаво спілкуватися. Між ними я найшов близьких приятелів і товаришів, з ними я переходив через різні пригоди, разом з ними почав пізнавати світ — такий цікавий, прецікавий світ... Пласт давав нам можливість іти в природу, якої я, міщух, ніколи не знав і не бачив перед тим. Мандрівки, табори, пригоди... Життя було гарне,

веселе, відкрите! Це був мій другий етап — етап спілкування в групі. Скоро це спілкування набуло нових, цікавих властивостей, коли я відкрив, що на світі є також дівчата і що спілкування з ними може набути зовсім неочікуваних, але так хвилюючих властивостей...

На цьому етапі можна було б зупинитись на решту життя (як зупиняються, на жаль, деякі наші так звані «професійні пластуни», для яких Пласт обмежується на товариському співжиттю,

гуморі й «практичному» пластуванню. Напевно знаєте людей, які є в сталому стані такого «arrested development»). Але інші з нас поширюють свої зацікавлення, свої горизонти. Скоро їхній світ, це вже не лише їхня вузька група, їхній «генг», а ціла «пластова родина» — всі пластуни, брати і сестри, по цілому світі... Це вже новий, третій етап: приналежність до ширшої групи, *членство в громаді*. В цьому етапі молодий юнак пізнає нових людей, дістає нові завдання, поширює свої зацікавлення, стає частиною ширшого суспільства. А найважливіше — вчиться робити речі, корисні не лиш для себе самого, але й помагати другим, бути позитивною одиницею в людському суспільстві, знаходити там місце для себе.

Але, вкінці і це мені не вистарчало. Мені стало ясным, що Пласт це не є лише забава й приємність. Мені почало бракувати чогось. Тоді я пригадав собі, що в Пласті існує також пластовий закон, пластові обов'язки і такі подібні речі... І мене почало цікавити: що це все значить? Тут прийшов мій четвертий етап пластування, коли я почав застановлятися над моїми зобов'язаннями супроти Пласту, а дальше й над питаннями моралі, етики, характеру, цілі життя... Я почав читати: книжки з філософії, психології, релігії. Може, це все було наївне, романтичне, молодецьке захоплення — але я почав рости, ставати зрілою людиною. І на превелике диво я відкрив, що в пластовій ідеології криються універсальні правди життя, які забрали тисячоліття багатьом генераціям філософів і різних мудреців дослідити й «відкрити». А Пласт давав мені це все знання і мудрість, так би мовити «даром» — навіть ще поки я ще міг їх як слід зрозуміти. Пласт відкрив для мене, зовсім неочікувано, глибинні скарби, яких я в ньому й не сподівався...

Ці скарби уможливили мені збагнути одну велику істину: що життя лиш для себе самого, чи навіть для свого гуртка-генгу, є відносно порожнє, без змісту, без значення. Мені треба було, в цій стадії, на цьому *п'ятому етапі* мого розвитку, вже жити не лиш для себе самого, чи для своєї групи, а для ширшого суспільства. Виникла душевна потреба закласти свою родину, а теж почати активно *працювати* для своєї громади й для свого народу. Я відчув потребу *любити, дбати про других*, допомагати їм, працювати для них. Мені стали ясними й інші засади пластових ідеалів: *бути вірним Україні, допомагати іншим, зокрема рідному народові, Україні.*

В цей час, в мене не було навіть найменшого сумніву, що цей *п'ятий етап*, це власне і є ця ціль, для якої лорд Байден Павел зорганізував скавтінг, а для якої Дрот та інші Основоположники створили Пласт. Я простудіював тоді історію й писання засновників тих організацій і мені було зовсім ясним, що Байден Павел, в першу чергу, дбав про Бритійську імперію, для якої він хотів виховати майбутніх провідників, які були б компетентні, але при цьому мали чистий характер душі і були віддані справі. Подібною була й головна мета Основоположників Пласту: вони бачили потребу поневоленої України мати вишколених, відданих працівників на громадській ниві, воїнів за свободу України, поки вона поневолена, а чесних, характерних, працюючих, відданих справі громадян — тоді, коли вона відзискає вже свою свободу. А понад усе — ці засновники бажали виховати *провідників народу*, які давали б добрий приклад другим громадянам.

Праця для добра народу, головно для такого народу, як бідна, поневолена Україна, стала й була майже єдиною ціллю мого життя на довгі десятиліття. Бути частиною відродження України і створення нової Української Держави було для мене величним, могутнім переживанням — екстазою душі, сповненням найбільших мрій. Праця для мого народу дала мені повне вдоволення й заспокоєння багатьох душевних потреб.

Але рівночасно, праця для українського народу почала зливатися в моїх почуваннях із ширшими бажаннями: зробити щось корисного для цілого людства, бути позиточним не лиш для своїх співвітчизників, але й для всего людства на землі. Зокрема я відчув потребу *творити* і в цей спосіб сягати найвищого... Це й був для мене *шостий етап, етап праці для людства.*

Потреба творити є в кожній людині і Пласт піддержує її від малої дитини; це ж є частина молодої творчості: малювання, виконання проектів,

театрального самовияву, музики, будування, різної пластової винахідливості — яку ми завжди в нашій програмі підсилюємо, підливаємо, як делікатну квітку в кожній дитині. Не в кожного з нас є іскра творчості, не кожний з нас виростає на письменника, редактора, митця, музика, науковця, винахідника, великого творця. Але Пласт дає кожному можливість спробувати свої сили, можливість виявити свою творчість... І багато пластунів з цієї можливості користає й виростає на творців-добродіїв цілого людства. В творчості є найбільше задоволення кожної людини, найбільша екстаза буття. Щасливі ті з нас, які змогли дійти до цього етапу інтелектуального росту.

Але й цей етап, це ще далеко не кінець нашого можливого інтелектуального розвитку. На старші літа в моїй уяві відкриваються перспективи можливого дальшого *сьомого етапу*: універсального, поширеного поза межі людства, поза межі землі: стремління до Бога, стремління до Вічності, стремління до універсальної Правди, Добра й Краси...

Адже ж, в перших «етапах» свого пластового розвитку я ще не дослідив вповні Першого Обов'язку Пластуна, *бути вірним Богові*. В пластовій ідеології я ще дальше відкриваю нові, недосліджені як слід аспекти, нові, цікаві й захоплюючі скарби душі. Пластове виховання ще не закінчилось — і правдоподібно ніколи не закінчиться. Скарби пластової ідеї невечерні, нескінченні.

Тож, коли хтось питає мене: в чому суть Пластової Ідеї, а я кажу йому, по щирості: в твоєму особистому рості, в глибині твоєї душі. І тому, для кожного Пласт виглядає, як щось інакше, але завжди — як щось вартісне, цікаве й чарівне.

Ваш Старий Вовк

ПЛАСТ І ПРОВІДНИЦТВО

1. ЧОМУ ПРОВІДНИЦТВО В ПЛАСТІ Є ТАКИМ ВАЖЛИВИМ

Вишколення провідників було однією із основних цілей лорд Байден-Павела, коли він творив нову молодечу організацію «Скавтінг», як також однією з головних цілей Основоположників «Пласту», зокрема Др-а Олександра Тисовського, коли вони творили підстави скавтової організації для молоді України — Пласт. Вишколення провідників — це ділянка, яка є зокрема важна для Пласту тепер, коли відродилась свобідна Україна, якій так страшно бракує добре вишколених, але чесних і відданих справі провідників в усіх секторах життя нашої країни. Про це ми вже не раз писали на сторінках нашого журналу.

Провідництво, це поняття загальне, яке стосується до всіх ділянок життя. Державі потрібно політичних проводирів, військовим з'єднанням — офіцерів, церкві — священників та ієрархів, школам та університетам — учителів та професорів, індустрії, торгівлі й банківництву — менеджерів, громаді — суспільних та громадських провідників і так далі. Ці провідники, хоч в зовсім інших ділянках, але мають дуже подібні основні методи праці, між якими найголовніші:

- вони мусять вести групи людей до якоїсь цілі;
- вони мусять вміти вести зборами людей і контролювати перебіг цих зборів;
- вони мусять вміти організувати різного роду проекти;
- вони мусять вміти плянувати працю;
- вони мусять знати, як полагоджувати конфлікти;
- вони мусять знати як розприділяти засоби (людські, матеріальні, фінансові, тощо) і як слідити за цими засобами;
- вони мусять вміти звітувати із своєї праці.

Кожний провідник — від роєвого в новацькому рою, до президента держави, мусить знати, як переводити повищі акції — бо це ж частина праці кожного провідника. В Пласті ми стараємось навчати

наших новаків, юнаків, старших пластунів, а часто й сеніорів, як це все робити... Це перші підстави провідництва.

В цій серії статей ми стараємось подати перші кроки для провідника-менеджера. Сподіваємось, що ці думки й поради будуть корисними кожному пластунові. (Ця серія статей це є уривки із першого розділу нового «Підручника Менеджменту», який саме підготовляється до друку).

2. СТИЛІ ПРОВІДНИЦТВА ГРУП ЛЮДЕЙ

Стиль провідництва в різних країнах світу.
«Стиль» провідника — це його спосіб, як він веде своїх підлеглих, це метода, як він проводить свою працю, це його особистий стиль у виконанні своїх провідницьких функцій. Від цього стилю залежить його успіх чи неуспіх.

Немає якогось одного «правильного» стилю провідництва. Стиль менеджера мусить бути пристосований до обставин і до особистих характеристик — його самого і його підлеглих. Існують великі розбіжності в стилі провідників в різних країнах, культурах і економічно-політичних системах. Це не означає, що всі провідники, в даній країні однаково поведуться. Але все ж таки, в кожній країні панує якась загально-прийнята норма поведінки провідників яка характеризує, в загальному, провідницький стиль в даній країні. Наприклад, в деяких країнах світу, стилі провідників можна характеризувати так:

В Америці (США), куди колись поїхали із цілого світу крайньо волелюбні люди, які не терпіли, щоб хтось їм наказував, панує, засадничо, «індивідуалістична» традиція, так званий «Rugged Individualism». Американці надають великого значення індивідуальній ініціативі. У багатьох американських організаціях все планування є «знизу вгору», а провідницький стиль є звичайно «товариський», де провідник є «першим з рівних», а не диктатор над своїми підлеглими.

Правда, останніми роками американці відкрили — на основі досвіду Японії — яку велику вартість у веденні організації може мати почуття групової дії, групове планування і групове розв'язування проблем. Але, засадничо, в США все ще панує індивідуалістичний стиль. Цей стиль виявився в минулому надзвичайно успішним в Америці; це ж завдяки йому в США розвинулась дуже сильна економіка, якій донедавна не було рівної в світі.

На Далекому Сході (Японія, Корея, Гон-Конг, Сінгапур, тощо) панує зовсім інший провідницький стиль — який витворився на основі специфічних аспектів далекосхідніх культур. І так, наприклад, в Японії панує «груповий» стиль, де всі рішення і планування робляться групою. Цією групою керує провідник, якому всі добровільно підпорядковуються. Кожний має своє місце в групі, свої обов'язки й права. Щоб група прийняла якесь рішення, всі члени групи мусять на це погодитися; це називається «консенсус».

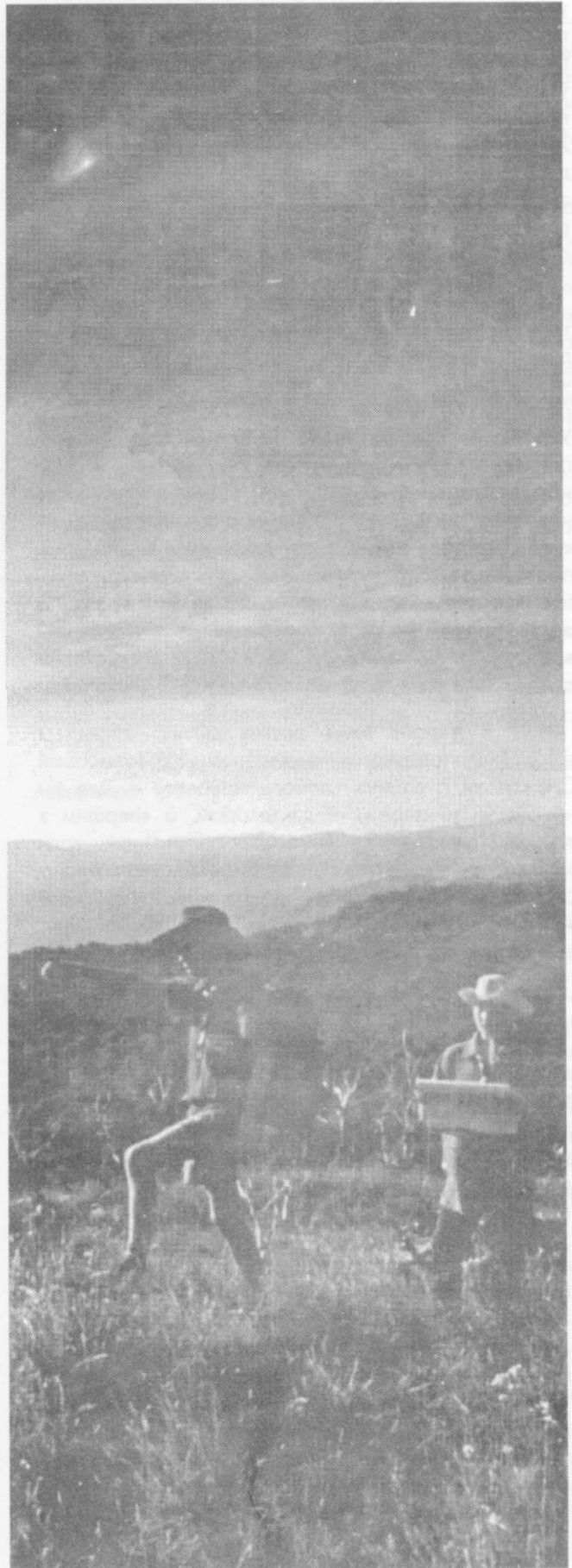
Такий стиль провідництва є зумовлений специфічною, відмінною японською культурою і традицією. Він виявився надзвичайно успішним в Японії. Стилі в інших країнах Далекого Сходу є подібні до японського, хоча дещо відмінні, залежно від локальних обставин і локальної національної культури.

У Західній Європі (Німеччині, Англії, Франції і т.д.) панує ще із середньовічних часів ще інший провідницький стиль більш «патріархальний», де провідник трактує своїх працівників до великої міри як дітей, дбає й піклується ними, але в більшості сам робить всі важливі рішення. Цей стиль може легко перейти в диктаторський стиль, як це сталося в Німеччині за часів нацизму.

Патріархальний стиль у Західній Європі був дуже успішним в 19-му столітті, коли він був основою індустріальної Революції. В 20-му столітті, зокрема в повоєнних часах, він натрапив на певний опір з боку працівників, які боролись проти нього страйками, тощо. Все ж таки, він ще не зник й сьогодні, в більшості західно-європейських країн.

В Російській Імперії, чи то в царській, чи в комуністичній, панував централізований «автократичний» стиль, де все планування виходило з центру, а працівники мали лиш слухатись, а не показувати яку-небудь ініціативу, чи взагалі — думати. Провідник в цій системі є диктатором для своїх підлеглих, але сам має повністю підкорятись своєму начальству.

Такий стиль може працювати лиш в

умовах, коли працівники, бездумно їй віддано, хочуть підкорятись наказам. Якщо так є, то такий стиль може бути ефективний — як ефективною є праця мурашок у муравлищі. Але люди, це не мурашки. Зокрема, якщо вони мають вищу освіту, вони починають думати й бунтуватися. Тоді провідник мусить вдаватися до терору, до панування за допомогою страху. Це, звичайно, добре не працює, а приводить скоріше, чи пізніше до катастрофи — так сталося на початку століття з російським царатом, а недавно з комунізмом.

А який же стиль виникне в незалежній Україні та який стиль може бути найкращим для України? Це дуже важливі питання, бо від цього залежатиме успіх чи неуспіх економічного, політичного чи культурного розвитку Української Держави. Мені здається, що Україна не повинна прийняти якийсь провідницький стиль «на зразок» якої-небудь іншої країни, чи сліпо наслідувати якийсь інший стиль; як ми бачили з вище наведеної дискусії, що це, що працює гаразд в одній країні, не обов'язково буде успішним в іншій. Стиль провідника мусить бути відповідний до культури даної країни і до темпераменту й рівня освіти горожан в даній країні. Тому Україна мусить виробити собі свій власний стиль, який відповідав би її специфічним обставинам та культурним традиціям.

В Україні існує досить сильна історична традиція «запорізького» індивідуалізму. На Запорізькій Січі козаки слухались свого кошового — але він не був їм ні царем, ні диктатором, а «першим з рівних». На козацьких радах козаки спільно вирішували важливі проблеми, але під час битви дисципліновано слухались своїх отаманів. Правда, часом козацький індивідуалізм переходив в анархію. До певної міри, це нагадує традицію «Дикого Заходу» в Америці.

Але існує в Україні й інша традиція — традиція спільної дії громади, традиція «толоки», коли всі члени села, чи роду, спільно, під проводом «ради старших», працювали для загального добра. Можливо, найкращим стилем провідництва в Україні було б поєднання цих двох традицій — козацького індивідуалізму й родової громадської толоки? Провідник діяв би тоді як кошовий, чи гетьман на Запоріжжі.

На жаль, залишились в нас також ще й сильні рештки диктаторської традиції з часів колоніалізму: «слухай, працюй і не питай!» Напевно, ще довгий час в Україні залишиться багато провідників, які виростили в цій традиції, звикли до неї й інакше діяти не вміють. Ці залишки авторитарного стилю з часів, коли Україна була імперською колонією, можуть дуже сповільнити майбутній економічний та політичний розвиток України. Це вже наявно можна побачити, на основі перших кроків нашої незалежності.

Не всі землі України є під цим оглядом

однакові. Існують великі культурні розбіжності поміж більш «авторитарно-наставленими» східними землями України (наприклад: Донбас), а більш «громадсько-наставленими» західними землями (наприклад: Галичина). В південних околицях України залишились найбільші сліди козацького індивідуалізму (наприклад: Гуляйполе).

ПРИКЛАД:

В цьому «Прикладі» ми стараємось показати різниці поміж тим, як в різних країнах підходять до справ в трьох репрезентативних країнах: США, Франції та Японії. Описана є справжня ситуація: одна з агенцій Об'єднаних Націй в Женеві, в Швейцарії опублікувала заклик, щоб фірми із цілого світу подавали свої «Пропозиції» на випродукування інфрачервоних фотоапаратів, для сателітного досліджування лісів світу, для певних екологічних дослідів.

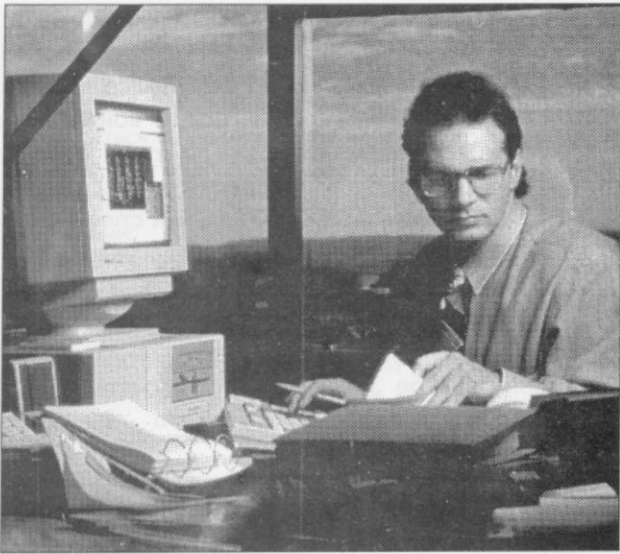
В США, у фірмі Foto-Matics, Inc., першим про це дізнався інженер, Др. Майк Бравн. Простудіювавши ситуацію, він відразу ж пішов до свого шефа, менеджера, Д-ра Джорджа Ковальського. Двері в Джорджа, як звичайно були відкриті, а його секретарка ввічливо всміхнулась до Майка: «Він є в б'юрі, заходіть!»

Майк відразу показав Джорджові папери й пояснив, що він довідався. Джордж зустрів цю інформацію із великим ентузіазмом: «Я знаю, що на тебе, Майк, завжди можна розраховувати! Нам цей контракт справді може дуже придатись тепер — бо це повільний час!» Слідуючі дві години Джордж і Майк перебули над планами і графіками, розплановуючи як взятись до цього, щоб написати якнайкращу пропозицію, щоб дістати цей контракт. Час до часу вони кликали додаткових експертів, так що при кінці нарад, в б'юро Джорджа було вже чимало людей. Розглянуто стратегію, а поодинокі люди приголошувались написати цей, чи другий розділ у «Пропозиції». Майка назначено проводирем акції писання «Пропозиції».

В Японії, у підприємстві Денкі Гакай-Ку, перше про цю ситуацію дізнався Кавамото-сан, якого специфічним завданням було переглядати пресу, факси, тощо, щоб знаходити такі речі. Він відразу пішов до б'юро директора Матсумото-сан, так званого «Гачо» відділу космічної фотографії. Кланяючись утри погибелі — бо ж Матсумото-сан був на щабель вище в організації — він вияснив ситуацію старенькому Матсумото, передав йому папери й відійшов.

Прочитавши все і передумавши справи, Матсумото-сан скликав засідання свого штабу, яке відбулося в окремії кімнаті, в присутності 12 осіб. По довгих нарадах дійшли до згодження, консенсусу, що фірма справді хоче пробувати дістати цей контракт. Матсумото-сан тоді пішов до свого шефа й одержав відповідні дозволи. Тоді відбулися ще одні сходи, на яких вибрано відділ менеджера Ватанабе-сан, щоб написати «Пропозицію».

Слідували тоді наради відділу Ватанабе, де —

знову по довгих нарадах — дійшли до порозуміння-консенсусу, щодо того, що вони будуть пропонувати, хто буде що приготувати, тощо. Створено групу, складену з експертів у всіляких ділянках, для підготовки цього документу.

У Франції, у підприємстві Лютрек-Фото, про цю справу вперше почув штабовий менеджер, Жан-Кло Перно, який відразу передав це Гранд-Директорові, Мес'є Дупре. До б'юро директора заводу в Авіньйон, Мес'є Броу, прийшла директива від М.Дупре: Ваш завод має приготувати й передати мені до затвердження Пропозицію на цей контракт. Я хочу мати цю річ в своєму б'юро не пізніше, як в понеділок, 18-го квітня.

М.Броу негайно взявся до роботи приготування документу. Він проаналізував ситуацію, приготував відповідні графіки й доручив своїм секретарям писати поодинокі секції документу, сам перечитуючи й редагуючи їх кожного дня.

Хоч це була досить велика праця, але закінчена Пропозиція була на столі в М.Дупре на час, в понеділок 18-го. На жаль, М.Дупре виїхав тоді на ділову поїзду, так, що документ пролежав майже тиждень на його столі. Коли М.Дупре вкінці повернувся до свого б'юро, то вже не було часу йому цю річ належно прочитати й простудіювати. Все ж таки, він вирішив післати її до Женеви на час.

3. ГОЛОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СТИЛІВ ПРОВІДНИЦТВА

Із попередньої дискусії та з наведеного прикладу видно, в який спосіб відрізняються один від другого різні провідницькі стилі. І так, ці стилі можуть бути:

«Централізовані, або де-централізовані» — себто або з центральним, або з розкиненим плануванням. Важливим є: хто планує стратегію: центр, чи низи? Хто робить головні рішення? Звідки виходять нові думки, ідеї, суггестії, інновації: з низів, чи з центру?

«Автократично-диктаторські» — де провідник є «царем», який лиш наказує своїм підлеглим, «патріархальні» — де провідник є «батьком» і «добродієм» для своїх підлеглих, «інспіративні» — де провідник веде через власний приклад, «товариські» — де провідник є «першим з рівних», за-панібрат із своїми працівниками, або «групові» — де всі рішення і планування є наслідком консенсусу цілої групи, чи громади.

«Пляновані, чи імпровізаторські» — себто, чи всі акції є розпляновані заздалегідь і є частиною загальної стратегії, чи ці акції є завжди лиш реакцією на зовнішні події і впливи?

Провідникам треба заздалегідь вибрати собі свій стиль, який їм найкраще відповідає, а також відповідає потребам і обставинам, в яких приходиться працювати. Вибираючи свій стиль, провідник мусить добре подумати й дати собі відповідь на такі питання:

— Скільки свободи він готовий дати своїм підлеглим?

— В якій спосіб він буде приймати рішення — особисто, чи по нараді із своїми підлеглими?

— Наскільки він цінить ініціативу в своїх підлеглих?

— В який спосіб він буде плянувати працю, розподіл засобів і часу?

Провідницький стиль визначить ефективність провідника. Успішні провідники завжди мають добре обдуманій, випрацюваний стиль, який є для них природний, а не штучний. Вони тримаються цього стилю і діють згідно з ним; це є передумовою їхнього успіху. Люди, які без причини «перескакують» з одного стилю в інший, є дуже часто не успішними.

Це, однак, не означає, що стиль провідника не може змінюватись з часом і з обставинами. Добрий провідник завжди удосконалює свій стиль, вчиться на своїх помилках, пристосовує свій стиль до нових обставин, приймає нові думки й способи дії — одним словом — він стало «росте» як провідник і як людина.

Як же ж вибрати собі найбільш відповідний провідницький стиль?

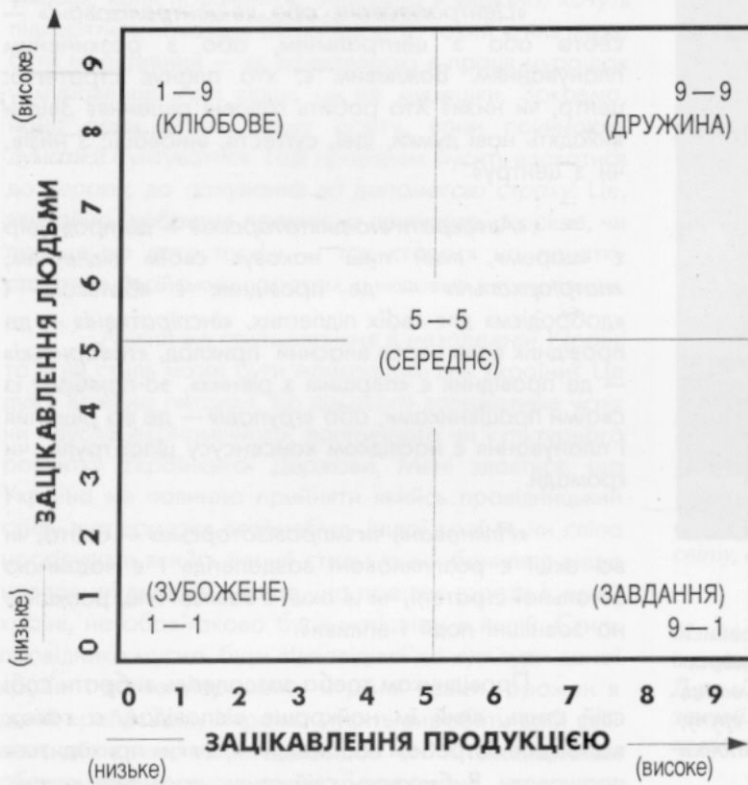

Рис. 1. Діаграма «провідницької сітки».

4. ДЕЯКІ ПОПУЛЯРНІ ТЕОРІЇ СТИЛІВ ПРОВІДНИЦТВА

В Америці й Європі було багато спроб описати стилі провідництва в науково-об'єктивний, квантизований спосіб. Наприклад, теоретики науки менеджменту витворили ряд теоретичних моделей, які можуть дати певне зрозуміння процесів провідництва й усистематизувати різні його стилі. Ми тут коротко розглянемо деякі з цих моделей.

Теорія «Провідницької сітки» — це графік, в якому координаторами є: «зацікавлення людьми» і «зацікавлення працею-результатами». Стиль кожного провідника можна знайти десь на цім графіку — дивись на рис. ч.1.

Сам графік поділений на чотири квадранти, тобто ділить провідників на тих, що більш звертають увагу на працю, ніж на своїх людей — «орієнтація на завдання»; на тих, що перейняті і працею, і людьми — «зосередження на свою «дружину»; на тих, що головню зацікавлені своїми людьми, а не працею — «клубовий підхід»; і нарешті на тих, що не зацікавлені ні одним, ні другим, а лише загальною стратегією, тощо — це так званий «зубожиллий підхід».

Провідники, майже ніколи не є 100%-во одного чи другого стилю, тобто є мало людей, що на скалі цього графіка мають «1-9», чи «9-1», радше вони є десь посередині, може, навіть по самій середині «5-5», або ж «середньо» наставлені. Спробуйте знайти свій власний стиль на цім графіку! А потім запитайте декількох своїх знайомих, зокрема своїх підлеглих і своїх наставників, де вони б вас на цім графіку поставили? Порівняйте свою власну думку про себе з опініями своїх приятелів — з цього можна дуже багато про себе навчитися!

Теорія Огайо-Стейт Університету.

Ця теорія, це є дещо більш поширена відміна провідницької сітки, з поясненням (інтерпретацією) поодиноких квадрантів. В цій теорії координати називаються «Уважливість» і «Структуральність». Але, засадничо, ці терміни майже це саме означають, що й терміни в першому графіку: чи ви головню зосереджуєте свою увагу на людях, чи на пляхах (на праці).

Такий, поширений графік, як його було розроблено у американському університеті Огайо Стейт, є поданий на рис. ч.2.

Яке практичне значення мають ці два графіки? Вони допомагають провідникові провести самоаналізу і в квантитативний спосіб оцінити своє ставлення до своїх завдань: що є для них найважливіше — люди, чи праця? І — наскільки це є для них важливе?

Дальше, ці графіки показують, наскільки провідник є «включений» у своє провідництво: якщо він є «9-9», чи близько до того, то це показує, що він включився глибоко і емоційно в свою працю, що він всім цікавиться, що він є дуже близький до всего — і до людей і до проєктів, тощо. Якщо ж він вийде на цій самооцінці близько до «1-1», то виходить, що він особливо не є зацікавлений у своїй праці — він далекий і від своєї праці і від людей, з якими він спілкується. Дивно, чому він взагалі є провідником; можливо, він зовсім не повинен цієї функції сповняти?

Теорія «Ситуаційного провідництва».

Це є ще більш детально розроблена теорія провідництва, де динамічно показано, як стиль кожного провідника повинен пристосовуватись до рівня зрілості своїх підлеглих, для оптимізації наслідків. Ця теорія вже не є лиш аналітичною; вона дозволяє провідникові змінити свій стиль, щоб пристосувати

його до потреб підлеглих і до даної ситуації. Ця теорія є проілюстрована на рис. ч.3.

Теорія «Ситуаційного провідництва» починається з графіка, подібного до графіків в двох попередніх теоріях, хоч назви координатів є дещо інші: «зацікавлення завданнями» (себто працею, проектами, продукцією, результатами, тощо) і «зацікавлення відношеннями» (поміж людьми). Дальше, в цій теорії, (гляди рис. ч. 3) є показано, що провідник не залишається завжди на цьому самому місці, себто він не «застрягає» на тому самому рівні в графіку «на віки вічні», а змінюється, з бігом часу, «дозріває», як провідник.

Згідно з цією теорією, молодий провідник звичайно починає свою кар'єру в нижньому квадранті справа — тобто є майже всеціло сконцентрований на проектах, праці, «речах». З часом він починає цікавитись також людьми і йде (за хвилястою кривою) у верхній квадрант справа, де він є вже однаково зацікавлений і працею, і людьми, якими він проводить.

Коли провідник стає ще старшим й більш зрілим, він переходить в наступний квадрант (лівий-верхній). В нього тепер вже менше зацікавлення в проектах і в «речах»; він щораз то більше зосереджується на людях і відношеннях поміж людьми. Тобто, він просувається дальше по кривій,

ЕФЕКТИВНИЙ СТИЛЬ

Рис. 3. Ефективний стиль провідника на основі теорії ситуаційного провідництва

Рис. .2. З'єднана теорія провідництва «провідницької сітки» із теорією Огайо Стейт Університету.

наліво. (До речі, внизу на графіку є додаткова координата, справа наліво, яка показує «провідницький вік», стан «провідницької зрілості»).

ЕФЕКТИВНИЙ СТИЛЬ

В кінці, коли провідник стає ще більш «зрілим», він переходить у лівий-нижній квадрант, де він багато менше зацікавлений і в проектах і в людях — а зате приділяє максимум своєї уваги ідеям, концептам, абстрактним поняттям, стратегії, тощо.

Але теорія Ситуаційного провідництва на цьому не закінчується. Вона також твердить, що провідник не повинен лиш сліпо йти за кривою на графіку, а повинен застосовувати свій провідницький стиль до рівня зрілості — не лише своєї власної, а й своїх підлеглих. Себто, де провідник знаходиться на цій кривій, повинно мінятись із «зрілістю» тих людей, яких він веде, а не лиш із його власною зрілістю. Це схематично показано на рис. ч.4.

ЕФЕКТИВНИЙ СТИЛЬ

В цьому графіку говориться про «зрілість» підлеглих. Якщо це молоді, недосвідчені люди (категорія М1), то провідник повинен вживати стилю в квадранті К1 — себто стиль більше зорієнтований на продукцію, проекти, працю — навіть на найменші деталі. Якщо ж провідник веде більш зрілих, досвідчених людей (М2), то його стиль повинен бути дещо більш зосереджений на потребах цих людей (К2). Зовсім зрілі працівники з багатьма роками досвіду (М3) переважно самі знають, що мають робити, тож їхній провідник не мусить звертати увагу на деталі дії, а повинен зосередитись на людських проблемах своїх підвладних, щоб улегшувати їм працю й завдання.

Часом провідник має ще більш «зрілих» підвладних — скажімо менеджер досвідчених науковців в лабораторії науково-дослідного інституту (М4). Такі люди самі мають (чи повинні мати) ініціативу визначати свої проекти; ними не потрібно цілий час «опікуватись». Провідник таких людей повинен більш приділяти уваги науковим концепціям, ідеям, стратегічному плануванню, тощо (К4).

Ці й інші тому подібні теорії допомагають краще зрозуміти різні провідницькі стилі й допомагають провідникові проаналізувати свій власний стиль і, можливо, показати йому, як він повинен змінити свій стиль, щоб краще пристосуватись до обставин. Однак, не треба надавати цим теоріям занадто великої ваги: в найкращому випадку вони показують лиш спрощення реальності і ніколи не можуть дати повного образу справи, яка є, майже завжди, набагато більше скomплексована. Але, якщо пам'ятати,

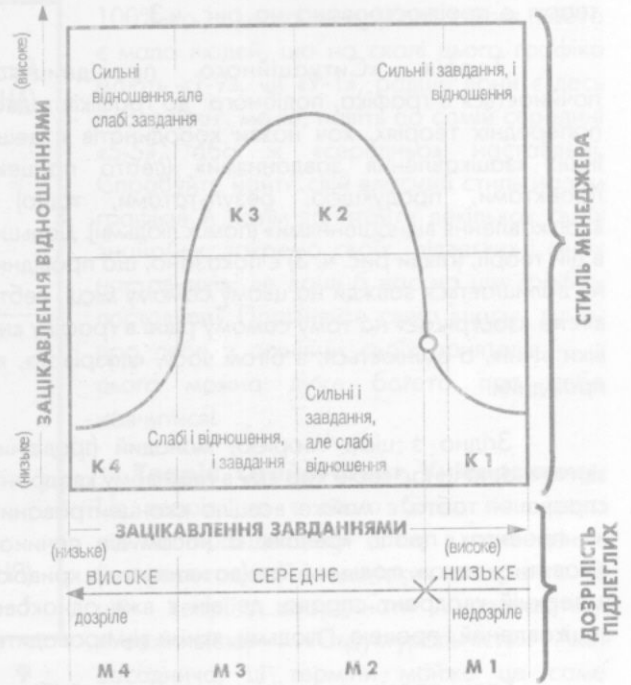

Рис. 4. Визначення відповідного стилю провідництва до даної ситуації — зрілості підлеглих.

що ці теорії є обмежені й дають нам лиш частинне зрозуміння справи, то вони часто можуть дуже допомогти й бути позитивними в наших намаганнях стати кращим провідником.

Любомир Онишкевич
(Далі буде)

Фото М. Окоринського

ПЛАСТ В АВСТРАЛІЇ

Сучасні події у світлі минулого
і в міжкrajовому контексті Пласту

Українці в Австралії і початки пластової організації

Небагато відомо про українську еміграцію в Австралії серед кругів української західної діаспори, а поготів у самій Україні. Коротка інформація в тому відношенні видається доцільною як вступ до статті, завданням якої є поінформувати читача про Пласт в Австралії, зокрема у відношенні до міжкrajових питань сучасного Пласту...

На австралійській землі українці-емігранти поселилися після Другої світової війни. Прибули вони сюди числом біля 30 тисяч чоловік, головню в 1948—51 рр., коли Австралія відкрила двері для емігрантів, так званих «переміщених осіб», які знаходилися в таборах Німеччини й Австрії. Місцем їх осідку стали, перш за все, столичні міста трьох південно-східних штатів Австралії: Сідней, Мельбурн та Аделаїда. Менші скупчення постали у Брізбані — на центрально-східному побережжі, у Перті — на західному, і в столиці — Канберрі.

Українці-поселенці заклали в скорому часі своє громадське і церковне життя, побудували церкви і народні доми, розгорнули культурну і мистецьку діяльність. Постала мережа українських суботніх шкіл, суспільно-громадських організацій, кредитових кооперативів, наукових установ, мистецьких ансамблів... За 45 років українська спільнота Австралії власним зусиллям з нічого збудувала багатогранний моноліт

самобутнього життя і голубила надію на його довготривале майбутнє. Але мало не від початків стала зростати свідомість непевности цього майбутнього.

На терені Австралії постали дві українські молодіжні організації: Пласт і Спілка Української Молоді (СУМ). Перший Пластовий Конгрес в Ашафенбургу в Німеччині в 1947р. мав завдання приготувати Пласт на дорогу у нові країни поселення. Перші пластуни почали прибувати до Австралії у 1948р. Уповноваженим від Головного Пластового Проводу на Австралію був пл.сен. Роман Олесницький. Створено тимчасовий Крайовий Пластовий Провід, до якого увійшли пластові провідники із трьох центрів нашого поселення. У липні 1951 р. відбувся в Сідней Перший Крайовий Пластовий З'їзд. Пласт оформився як крайова організація під авторитетом Головного Пластового Проводу поза межами України.

Верхи і низи пройденого шляху

Першими проявили свою діяльність на терені Австралії нові старшопластунські гуртки у трьох головних центрах. Організуються пластові табори і творяться пластові станиці з участю усіх пластових уладів: новацтва, юнацтва, старшопластунства і сеніорату. Постають нові пластові відділення мельбурнської станиці у провінційних містах штату

Фото автора

*Юнацтво перед мандрівкою.
Пластова оселя «Сокіл». Вікторія, квітень 1995р.*

Вікторії Джіллонгу і Балараті та організуються нові станиці: в Австралійській столичній території (Канберра) і штаті Квінсленд (Брізбан). Кінець 1950-их і початок 1960-их років — це час швидкого росту пластової організації. Швидкими темпами зростає членство. Встановлюються програми праці, зокрема налагоджується виховна діяльність з двома молодшими уладами. Заснуються австралійські відділи старшопластунських і сеніорських куренів.

Найбільш маркантною подією у Пласті того часу було відзначення 50-ліття Пласту Ювілейною Пластовою Зустрічню, яка відбулася у місяці грудні 1962р. на пластовій оселі «Сокіл» біля Мельбурну. До звіту стало понад 600 пластунів від усіх пластових станиць Австралії, щоб засвідчити свій ріст і силу та незмінність пластової ідеї. Нароховуючи 968 членів, членство Пласту в Австралії досягнуло свого zenіту в 1967 році.

Від того часу почалося зменшення членства, зразу повільним, потім прискішеним процесом. На початку 1990-их стан спав до рівня нижче 500, а під кінець 1994р. він виносив усього 298 активних членів. Незадовільним аспектом справи стало й те, що

порівняльно збільшилося число сеніорату, а обнизилося членство інших уладів, особливо старшого пластунства. Загрозливим став давно відчутний брак досвідчених виховників. Стан, який заіснував, не міг не викликати занепокоєння і намагання протидії серед станичних і крайового проводів Пласту в Австралії.

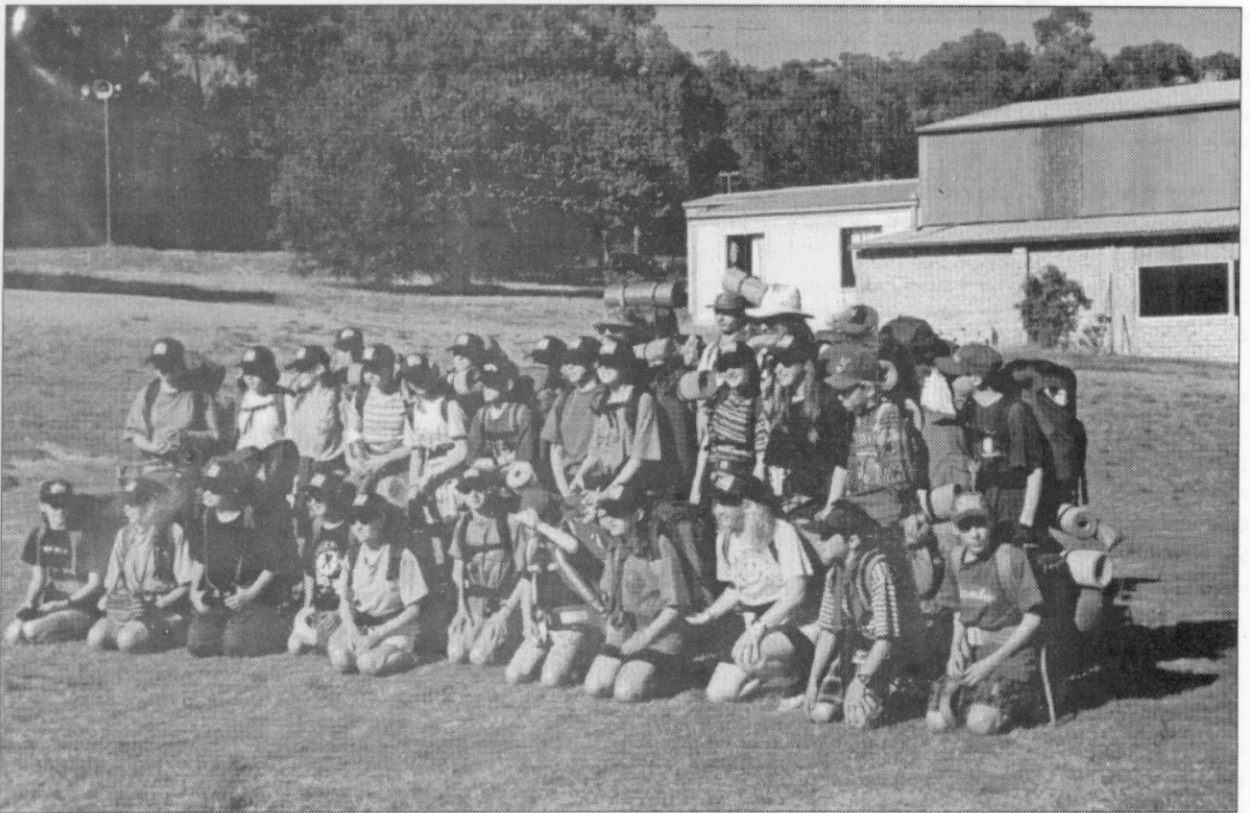
Змагання за пластове майбутнє

Провідні члени Пласту відчули потребу пристосування пластової практики і методів праці до потреб часу і обставин. Широко закроєні рішення Пластового Конгресу Другого у 1970р., приготовані найкращими силами пластового середовища з великою дбайливістю і знанням справи, не взяли однак достатньо до уваги глибоких змін, які зайшли у характері нових рядів пластової молоді. Зокрема залишилися поза увагою питоменні обставини малих пластових крайових організацій, як наша в Австралії. Як показалося, ті рішення, задумані для ідейної обнови та організаційного

Фото автора

*Нарада Крайового і Станичних Пластових Проводів
Сидять від ліва сеніори: Анна Овчаренко (Референт УПС), Юрій Семків (Голова КПС), Оля Дудинська (Референт УПЮ), Тетяна Венгринович (референт УПН). Мельбурн, 20 травня 1995р.*

Юнацтво Пласту і СУМу. Перед вимаршем на мандрівку. Табір на пластовій оселі «Сокіл». Вікторія, грудень 1994р.

скріплення, не дали належних результатів навіть на американському континенті. На діяльність Пласту в Австралії, вони не справили значного впливу.

Воднораз, пластові провідники нашого терену усвідомлювали, що тільки з допомогою і з провідною ініціативою Головного Пластового Проводу можна буде дійти до суттєвого скріплення життєздатності і релевантності пластової організації в її сучасних обставинах. Тому наше пластове середовище вітало ініціативу Головної Пластової Булави (ГПБ) відбутися Пластовий Конгрес Третій (ПКТ). Рекомендації Конгресової Комісії, в основу яких лягла концепція української діаспори як суттєвого елементу пластового світогляду, не були, однак, прийняті Десятими Зборами КУПО у листопаді 1988р. в Торонто. В результаті, не було використано нічого із підготованого матеріалу. Нова ГПБ устійнила нові теми ПКТ. Поки ці теми опрацьовувалися, на землях України дійшло до великих змін. Постала незалежна Українська Держава. Назріли нові проблеми і ПКТ відкликано незакінченим. Тим часом, наші крайова і станичні старшини, свідомі кризових аспектів положення Пласту в Австралії, продовжували свою діяльність в міру своїх спроможностей.

Замітні події останнього часу

Крайовий Пластовий Провід

Сучасний Провід було вибрано на XXI-у Крайовому Пластовому З'їзді в жовтні 1993р. До Крайової Пластової Ради (КПР) увійшли сеніори: Юрій Овчаренко — голова і Оксана Тарнавська та Богдан Яскевич — члени. КПС очолила ст.пл. Ірина Цабанюк, а окремі пости зайняли сеніори: Юрій Семків, Микола Глуховера, Анна Овчаренко, Ірина Красуляк, Богдан Тарнавський, Тетяна Венгринович і Ольга Дудинська.

У XII Зборах КУПО в Нью Джерзі у жовтні 1994р. брали участь: голова КПС І. Цабанюк і референт УПЮ О. Дудинська. Після Зборів обидві делегатки відбули зустріч з усіма станичними старшинами, дали інформації про перебіг і рішення Зборів та порушили актуальні справи крайового і місцевого значення.

З початком цього року І.Цабанюк зрезигнувала з посту голови КПС з уваги на виїзд до іншого штату. Новим головою став Ю.Семків. Подруга Ірина була від довшого часу членом КПС, належала до найбільш активних пластових провідників молодшого покоління і її відхід ускладнив і так складне положення у Крайовому Проводі Пласту.

Пластові Табори

Як кожного року, так і цим разом відбулися в час різдвяних вакацій 1994-95р. станичні табори усіх пластових станиць. Особливий характер мав спільний табір Пласту і СУМ-у, який, за ініціативою Української Громади Вікторії, організовано з нагоди її 45-ліття на час від 24 грудня 1994 року до 2 січня 1995 року на пластовій оселі «Сокіл». В таборі брала участь теж молодь, яка не належить до жодної молодіжної організації. Рішення відбутися спільний табір запало під впливом громадської думки з наміром скріпити дружні зв'язки між українською молоддю.

Учасники примістились у чотирьох підтаборах: двох для дівчат і двох для хлопців. Усіх було 184, в тому числі 29 членів старшини та інструкторів і 155 членів новацтва та юнацтва. До головного проводу табору належали: пл.сен. Юрій Семків — комендант, друж. Ганя Халабарчук — заступник і друж. Михайло Семянів — бунчужний. Комендантами і бунчужними підтаборів були спільно члени Пласту і СУМ-у.

Таборова програма мала практичне спрямування з наголосом на спортивних і культурних заняттях та на розвитку індивідуальної ініціативи. Відбулася триденна мандрівка, яка завершилася вправами на канойках під наглядом професійних інструкторів. У неділю 31 грудня, після Служби Божої і соборного молебня, переведено дефіляду і коротку показову програму. Спільний табір дав добрі сторінки, але недоставало деяких характерних прикмет типового пластового табору.

Пластова ялинка в Мельбурні

Цього року, як і в минулому, у першу неділю після Різдва, в просторій залі Українського народного дому, засіла за святково прибраними столами чисельно зібрана публіка: пластуни Мельбурнської Станиці з родинами і прихильниками Пласту. На сцені пишалася розкішна ялинка. Біля неї першим виступив новак Максим Осідач з віршем «Різдво — чудове свято свят». Привітальне слово сказала станична, пл.сен. Наталка Гриневич і зложила всім святковим побажання. Дзвінко пролунала старовинна коляда «Бог Предвічний», яку, вставши з місць, врочисто проспівали всі присутні.

Колядуючи в унісон з присутніми, пройшла залею група колядників зі «звільдою», а троє новаків, Степан Пик, Дануся Федішин і Павлик Гучма, збірно продеклямували вірш «Різдво». Далі відбулася центральна подія вечора: запалювання уміщених на центральному столику символічних свічок: як символу Різдва Христового, за Українську Церкву, за український нарід, за Пласт. У церемонії брали участь: єпископ Кир Петро Стасюк, архипротопресвітер о.Борис Сташин, почесний генеральний консул України пл.сен. Зіна Ботте і, від Пласту, сеніорка Марія Цюпак.

Від горючих свічок, новаки та новачки запалювали свої свічечки, щоб понести їх до кожного стола на залі.

Особливо тепло привітала публіка виступи пластової хорової групи «Ватра», яка під керівництвом

Фото автора

Відпочинок на шпилі. Юнацька мандрівка. Австралійські Альпи у штаті Вікторія, квітень 1995р.

Фото автора

Пластова ялинка. Новаки і юнаки запалюють свічки.
Мельбурн, 15 січня 1995р.

пл.сен. Лонгина Когута і під супровід гітар виконали дві колядки, та пластової танцювальної групи «Водограй», яка виступила під керівництвом Михайла і Олени Ярем'як. На кінець вручено нагороди новацького конкурсу за найкращу участь у пластових заняттях новакам Степанові Бугрин та Андрійкові і Данусі Фешишин.

При традиційній різдвяній вечері з кутею, яку підготував курень «Степові Відьми» при участі знавців справи з пластового середовища, зі співом колядок і при дружній розмові пройшов пам'ятний вечір Пластової Ялинки.

Конференція Крайового і Станичних Проводів

Конференція відбулася 20 травня у Пластовій домівці у Мельбурні. Ведучою була пл.сен. Оля Дудинська. Розглянуто і вирішено справи, що були на порядку денному:

1. XXII Крайовий Пластовий З'їзд відбудеться в Мельбурні 7-8 жовтня 1995р. КПС подбає про підготовку і програму З'їзду і устійнить листи кандидатів до Крайового Проводу на наступну каденцію. Намічені кандидати виготовлять пляни праці для розглянення З'їздом. Осідком Крайового Пластового Проводу залишиться Мельбурн.

2. Ювілейна Міжкрайова Пластова Зустріч в Австралії відбудеться у грудні 1996р. Станіці Сіднею і Аделаїди розглянуть можливості відбутися Зустріч на їхньому терені та подадуть до КПС до кінця вересня 1995р. пропозиції і кошторис. КПС підготує до того часу програму і склад команди.

Місце зустрічі затвердить З'їзд.

3. Зайнято такі становища до двох питань, що їх розглянуто на прохання ГПБ:

а. Пост Начального Пластуна потрібний Пластові;

б. Вибір НП не обов'язково переводити в поточній каденції ГПБ;

4. Справи Уладів УПН, УПЮ, УСП, УПС. Розглянуто проблеми, позитиви і недоліки сучасного стану та зроблено рішення щодо можливих поліпшень діяльності у кожному Уладі. До більш суттєвих справ належали:

УПН — Брак виховників, недостатнє знання укра-

їнської мови. Вирішено влаштувати вишкільні табори і підготувати якісних виховників з рядів старшого юнацтва. Творити мішані рої і знаходити нові методи зайнят. Встановити винагороду виховникам.

УПЮ — Не всюди діють юнацькі гуртки. Проблема мови і, знову ж, брак виховників високого рівня і відсутність відповідних програм. Вирішено засновувати мішані юнацькі курені, де на це є потреба, і переводити більше дводенних таборів і мандрівок. Як виховний засіб, організувати подорожі в Україну гуртками з досвідченими провідниками.

УСП — Різко обнизилось число активного членства. Немає Крайового Проводу і, крім Брізбану, не існують Осередки Праці. Вирішено доручити Станицям, щоб було визначено адміністраторів із завданням підготувати зі старшим пластунством його участь у КПЗ'їзді. Створити сприятливу атмосферу для приєднання старшого пластунства до активної участі. Підготувати старше юнацтво до вступу в УСП.

УПС — Найактивніший Улад, який несе головну частину відповідальності за долю Пласту в Австралії. Основним недоліком була неспроможність старшої його частини запевнити достатню зміну провідних кадрів.

5. Контакти з Україною.

Контакти офіційного характеру є прерогативою ГПБ. Авторизовані контакти окремих станиць з нашого терену мали позитивні наслідки і здобули признання з боку КПС України за допомогу, зокрема фінансову, як теж за невтручання Пласту Австралії у внутрішні справи Пласту України. З доручення ГПБ, Австралія відповідає за контакт зі станицею Івано-

Фото автора

Йдемо в Австралійські Альпи. Юнацька мандрівка у штаті Вікторія, квітень 1995р.

Франківська і за постачання їй потрібної допомоги. Другою станицею, яку має адоптувати Австралія, є станиця Червонограда.

Круглий стіл «Один світ — один Пласт»

Круглий стіл відбувся ввечері після закінчення конференції. Сесія була відкрита для всіх пластунів. Її вів пл.сен. Марко Павлишин. Сесія складалася з чотирьох тем. Після закінчення доповідей відбулася дискусія.

Тема 1. «Пласт в Україні» Доповідач: пл.сен. Оля Дудинська

У доповіді порушено такі питання: «Стан пластової організації в Україні, стан членства за уладами, станицями та регіональним розташуванням». «Оцінка діяльності і проблеми уладів». «Труднощі економічного і побутового порядку, недостача виховників та виховних матеріалів». «Виховна діяльність і вишкільні табори, з допомогою діаспори і самостійні». «Видавничі труднощі і досягнення та проблеми поширення видань». «Державна реєстрація і проблеми реєстрації у Світовій Організації Скавтського Руху». «Проблеми у відношенні до інших молодіжних організацій скавтського типу в Україні». Доповідь

спиралася на дещо застарілій інформації, але дала добрий огляд складних питань, які стоять перед відродженим пластовим рухом в Україні.

Тема 2. «Пласт у діаспорі» Доповідач: пл.сен. Марко Павлишин

Доповідач запропонував тезу: Пласт є діаспорною організацією і тому повинен плекати децентралізовані форми, що відповідають дуже різним українським спільнотам західньої, а тепер і східньої діаспори. Відносно повільний розвиток Пласту в Україні не дає причин сподіватися, що в близькому майбутньому Пласт в Україні зможе перебрати ініціативу і стати центром світового українського Пласту.

При всій важливості допомоги Пластові в Україні, найважливішим полем діяльності Пласту в країнах діаспори є допомога місцевим спільнотам, зокрема допомога в боротьбі з асиміляцією. Допомагаючи зберігати самобутність і самосвідомість української спільноти у кожній з країн поселення, Пласт захищатиме інтереси України відповідно до його справжніх спроможностей. Це найреальніше для нас тлумачення Першого Головного Обов'язку про вірність Україні. Ця ідея не нова. Вона виринала на Пластових Конгресах Другому і Третьому, але була прикрита ідеєю незмінності Пласту, його ідейного змісту і практики.

Ситуація діаспорного Пласту не є більш кризовою, ніж ситуація інших аспектів наших спільнот, зокрема нашого шкільництва. Асиміляційний процес — це закономірне явище. Пласт йому протидівав у минулому і має потенціал робити це ефективно в майбутньому. Для того Пластові треба розвивати ті пластові практики, які йому притаманні і які він робить добре. До привабливих аспектів Пласту належать і зелений однострій, який Пласт розділяє зі скавтським рухом і романтика «практичного» пластування. Пласт має потенцію захоплювати молодь, а водночас розвивати українську самосвідомість, надаючи український зміст скавтському стилю.

До недоліків Пласту в діаспорі, належить наша неспроможність дати молодим дорослим членам Пласту зайняття крім виховної роботи з молодшими уладами. Не була повністю успішною централізована вертикальна організаційна структура, зокрема на міжкрайовому рівні. Ми не були ефективними ідеологами і теоретиками. Нам потрібне налагодження кращих, по змозі особистих, зв'язків і взаємної допомоги по вертикалі і горизонталі пластової організації. Усвідомлення, що ми робимо дещо не так добре, як хотіли б, не має бути причиною песимізму.

Тема 3. «Пласт в Австралії» **Доповідачі: пл.сен. Ліда Юрчишин** **і ст.пл. Симон Когут**

Подруга Ліда, мати трьох пластунів, із власного досвіду порівняла сучасні обставини Пласту з тими, які були на початках. Вона добачає причину зменшення членства не так в недоліках праці Пласту, як у великих змінах, які зайшли в житті українських родин і в довколишньому суспільстві. В доповіді наведено низку прикладів додаткового навантаження сучасної молоді новими обов'язками і конкуренції позашкільних інтересів та розваг, організованих школою. Сьогодні не так легко знайти час для Пласту, або для того, щоб бути виховником. Відхід членів після закінчення УПЮ не треба сприймати трагічно. Їм передався у новацтві і юнацтві український сантимент і основне відчуття їхньої української ідентичності.

Друг Симон, 20-річний старший пластун, СК, вважає, що саме Пласт (більше, як будь-який інший вплив українського середовища) дав йому найприємніші переживання, пов'язані з українством. Він вважає, що найефективнішим засобом створення таких позитивних асоціацій є табір, особливо мандрівний.

Тема 4. «Ідейні основи **і організаційне пов'язання»** **Доповідач: пл.сен. Юрій Семків**

У відношенні до ідейних основ Пласту доповідач зупинився на Першому Обов'язку пластуна

«Вірність Богові й Україні», як визначальному елементові пластового світогляду. Він уважав виправданою настанову, за якою не тільки ідейний зміст, а то й організаційна структура Пласту залишилися незмінними. КУПО об'єднує самостійні крайові пластові організації і ця структура є особливо корисна для країн з порівняльно малим пластовим членством, так як Австралія.

В незалежній Українській Державі відновився пластовий рух і Пласт було визнано і зареєстровано урядом, дотепер, як єдину молодіжну організацію скавтського типу, хоч таких організацій створилося в Україні чимало. Відновлений Пласт мав дотепер деякий успіх, але, з малими винятками, тільки у західних областях України. Старання Пласту здобути членство міжнародної скавтської централі натрапило на суттєві ускладнення. З уваги на те, що в державі може існувати тільки одна визнана скавтська організація, до якої мають право належати усі громадяни держави, виринула ціла низка контроверсійних питань, серед них:

— Пласт — скавтська організація української молоді чи молоді України?

— Вірність Богові і Україні чи вірність Богові і Батьківщині?

— Чи Пластун є вірний Богові, чи «шукає Бога»?

Ці питання висувалися у відношенні до національних меншин і до проблем релігії. Доповідач звернув увагу на можливі наслідки деяких альтернатив і поінформував про розбіжності думок на ці теми в рядах самого нашого пластового середовища. Він висловився за членство в Світовому Скавтіngu, під умовою визнання присяги на вірність Богові і Україні в інтерпретації, яка задовільнила б усіх жителів української держави. Він накреслив деякі альтернативи можливої ролі КУПО і ГПБ і статусу крайових пластових організацій після акредитації Пласту в Україні Світовим Скавтіngом.

Заключні спостереження

У відношенні до порушених угорі справ пропоную до уваги наступні спостереження:

1. Пластуни відіграли ключову роль в побудові організованого життя української спільноти. Сьогодні Пласт в Австралії стоїть перед проблемами, які він подолати своїми силами не зможе. Суттєва допомога Головного Пластового Проводу в тому відношенні є справою центрального значення. Така допомога у близькому часі може помітно збільшити шанси обнови і посилення пластової практики в Австралії.

2. КУПО має статуту відповідальність у відношенні до своїх членів — Крайових Пластових Організацій української діаспори. Сучасна ГПБ, як виконавчий орган КУПО, має своїм першочерговим обов'язком скріпити організаційну мережу КУПО і допомагати членам в поборюванні їх проблем. Завданням цієї діяльності є виховання української молоді в дусі пластової ідеології, як засіб протидії безконтрольній асиміляції.

3. Центральною проблемою сучасної України на шляху свого державного будівництва є виховання нових поколінь в дусі християнської моралі і закріплення у них української національної самосвідомості. В тому контексті треба розглядати ролі молодіжного організаційного руху в Україні. Без сумніву, організація скавтського типу має природні передумови для такої ролі. Потенціал Пласту тут великий.

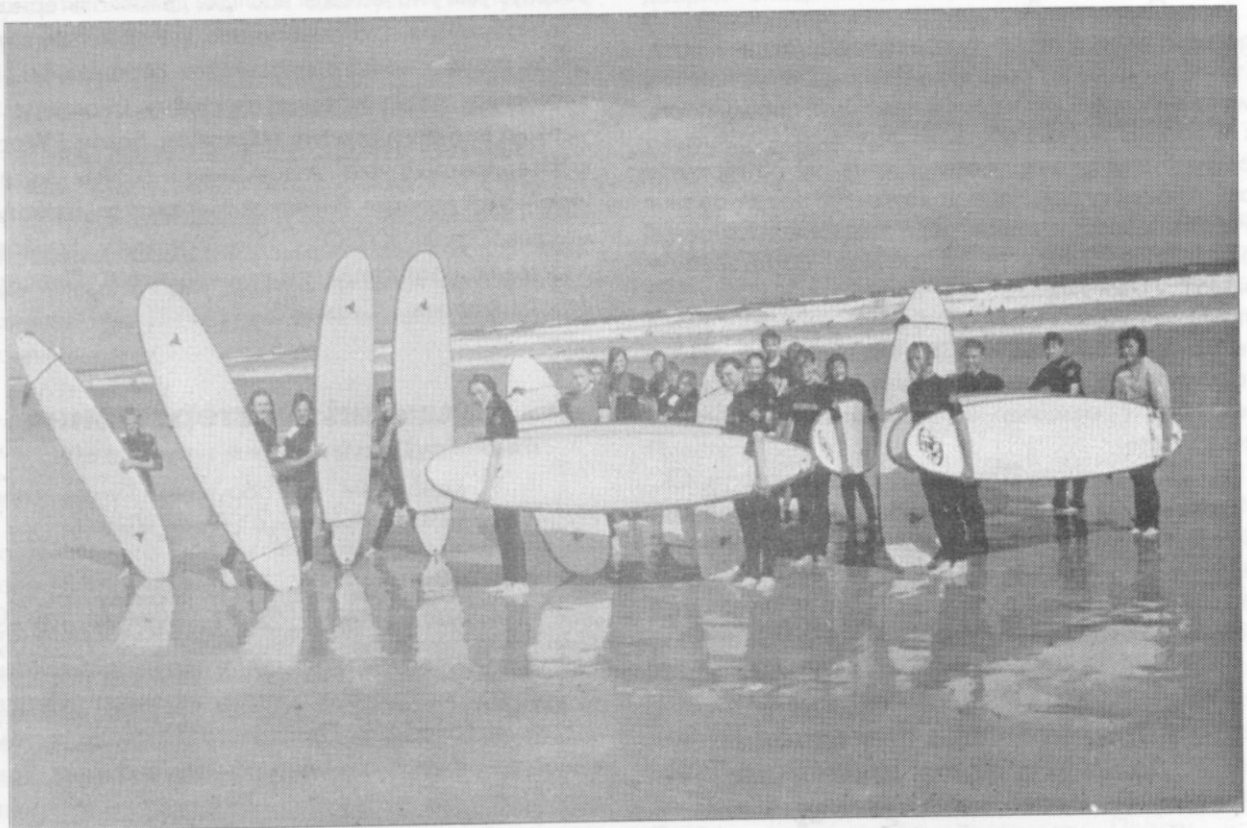
4. Немає сумніву про користь членства Пласту в Світовій Організації Скавтського Руху (під умовою збереження Першого Пластового Обов'язку і вдержування, з тої позиції, формальних зв'язків зі скавтськими організаціями національних меншин України. Чи Пласт в Україні, відроджений на

принципах і організаційній структурі історичного українського Пласту, яким його прийняла Західна діаспора, є найкращою відповіддю на сучасні потреби України, залишається покищо відкритим питанням. Відповідь на це питання може прийти при співучасті найкращих сил, близьких до проблем молоді України. Щоб здобути визнання в усіх областях України, ця відповідь мусить визріти зсередини, не бути накинutoю ззовні чи згори.

5. Можна мати на увазі приблизно такий сценарій:

Поза межами України Пласт продовжує діяти на базі КУПО як організація української молоді в країнах української діаспори. ГПБ зосереджує зусилля для піднесення ефективності КУПО і подачі необхідної організаційної допомоги своїм членам. Водночас допомагає Пластові в Україні організаційно себе оформити як скавтська організація України і здобути реєстрацію міжнародної скавтської централі. На тому етапі КУПО перегляне і, при потребі, визначить своє відношення до Пласту в Україні і до міжнародного скавтингу.

*Роман Павлишин
Брізбан, Австралія, липень 1995*

Ми і наші канойки. Тихоокеанська набережна, грудень 1994 р.

УКРАЇНСЬКИЙ ПЛАСТ В БРАЗИЛІЇ

Дня 5-го серпня 1995р., відбувся Другий Крайовий З'їзд Українського Пласту в Бразилії в приміщенні Товариства Прихильників Української Культури — ТПУК, в Курітібі, столиці області Парана.

В 10-й годині ранку, почався З'їзд. Голова Крайової Пластової Старшини відкрив З'їзд і попросив всіх присутніх заспівати молитву «Царю Небесний» і Гімн Закарпатських пластунів. Відтак пл.сен.Корнелій Шмулик виголосив привітальне слово.

Приступлено зараз до вибору Президії З'їзду в такому складі: Голова: пл.сен. Іван Кіндра; 1-ий Секретар: пл.сен.пр. Михайло Гринчишин; 2-ий Секретар: пл.сен.пр. д-р Михайло Рубінець; гостя Почесної Президії: письменниця д-р Віра Селянська (Віра Вовк).

Прочитано привіти від референтки Пласту в Бразилії при Головній Пластовій Булаві пл.сен. Слави Рубель, і від Крайової пластової Ради та Крайової Пластової Старшини в Аргентині.

Письменниця д-р Віра Селянська зложила привіт усно.

Зараз відчитано протокол попереднього I-го Крайового З'їзду, і відтак пл.сен. Корнелій Шмулик прочитав звіт діяльності Пласту в Бразилії, який дістав одобрення одногосно.

Після різних дискусій, виміни думок і плянів праці на майбутнє, приступлено до вибору нових керівних органів Пласту в Бразилії, які зістали вибрані в такому складі:

КРАЙОВА ПЛАСТОВА РАДА:

Голова: пл.сен. Корнелій Шмулик; СМ
Члени: пл.сен. інж. Володимир Галат; ЛЧ
пл.сен. д-р Віра Селянська.

КРАЙОВА ПЛАСТОВА СТАРШИНА:

Голова: пл.сен. Іван В. Кіндра;
Заступник: пл.сен. протопресвітер
УАПЦ о.Микола Милусь; КВ
Писар: ст.пл.прих. Йосафат Колтун;
Скарбник: пл.сен.пр. Віра Антонів;
Осавул: пл.сен.пр. Лусіо Муран;
Реф. Пластприяту: Наталія Гучок;
Реф. зовнішньої преси: пл.сен.пр. д-р Михайло
Рубінець.

Фото автора

*Голова КПР Бразилії
пл.сен. Корнелій Шмулик; СМ*

Протопресвітер о.Микола Милусь перевів запряження нововибраних членів Проводу Українського Пласту в Бразилії.

Відбувся відтак товариський обід, який приготувала пані Агафія Шмулик.

Після обіду З'їзд продовжив роботу. По закінченню програми З'їзду, вже ввечері, відбулася зустріч з українським громадянством.

Бувший Голова Крайової Пластової Старшини, пл.сен. Корнелій Шмулик, передав слово нововибраному Голові Крайової Пластової Старшини, пл.сен. Іванові В. Кіндрі, який запросив всіх присутніх заспівати молитву «Царю Небесний». Відтак короткими словами висловився про Пласт, його значення і завдання у вихованні молоді. Забрала слово також письменниця д-р Віра Селянська і Голова Українсько-Бразилійської Центральної Репрезентації пан Йосиф Вельгач.

Відтак пл.сен. пр. д-р Михайло Рубінець виголосив змістовну доповідь про Український Пласт, від початків його заснування аж по сьогодні.

Зустріч закрито відспіванням Гімну Закарпатських Пластунів.

Д-р Михайло Рубінець

ПРО ДЖЕМБОРІ ТА ІНШІ РЕЧІ

Дорогі Читачки й Читачі!

Ми, Українська Пластова Організація, завжди вважали себе, та на справді завжди де-факто були справжніми «скавтами» — від самого створення Пласту, в 1911-му році. Але скавти світу (себто, Світове Скавтське Б'юро, WOSM) нас ніколи скавтами не признало і нас до скавтського «світового братерства» прийняти не хотіло. Чому? Бо ми до тепер не були скавтською організацією незалежної держави — ми завжди були або скавтами якоїсь колонії (як в Польщі, Чехословаччині, чи в Румунії), або ж егзильними скавтами (як в США, Канаді, Австралії, чи інших країнах поселення). Пластуни з СРСР, себто з Української РСР, можливо, могли б бути належати до світового скавтінгу, але скавтінг в комуністичних країнах був заборонений і не міг існувати.

Одначе, ми завжди хотіли належати до Світового Скавтінгу, бо ж ми хотіли бути признані світом, бути «нормальними» людьми, а не якимись викидьками із людського суспільства. І тому ми стало старалися бути прийнятими до WOSM і брати участь в Світових Скавтських Джемборі. Але — для нас, як і для всіляких інших бездержавних націй, двері до світового «скавтського братерства» завжди були зачинені. WOSM казав нам, що — щоб нас вважали в світі за справжніх скавтів — ми мусимо стати частиною скавтської організації в державі, де ми живемо, себто — перестати бути українськими пластунами, а стати «бой-скавтами», чи «гарцежами», чи іншими скавтами чужої країни. А ми цього не хотіли.

І через це ми ніколи не могли «офіційно» брати участь в Світових Скавтських Джемборі. Правда, ми не раз «неофіційно» брали в них участь, раз навіть наш український прапор був несений в параді відкриття Джемборі — але ніс його «почесний пластун», князь Ліхтенштайну, який нам співчував...

Правда, раз нам вдалося «майже» брати участь у Джемборі — в 1947-у році, в Муассон, Франція. Ми тоді там були, як так звані «Displaced Person» (D.P.) скавти — про цю нашу участь ми подавали в попередньому числі «Пластового Шляху» окремі статті, знімки й матеріали. Це ж варто пригадати!

Але це було лиш тимчасовий, переходовий стан. І це не була офіційна участь Українського Пласту, в Світовому Джемборі...

Більш офіційною була наша участь в останньому Джемборі, де ми вислали були одного юнака і одного впорядника, як частина делегації скавтів з колишнього СРСР, яке саме тоді розліталось. Але й це не була на справді участь Українського Пласту.

Щойно цього року, в серпні 1995, в Голандії, Українські скавти є вперше офіційно запрошені на Світове Скавтське Джемборі. Правда, ми ще не є членами WOSM, але ми офіційно подали прохання бути прийнятими до WOSM і це прохання там десь «розглядають». А покищо, нас запросили, як «українських скавтів».

В цьому, і в наступних числах «Пластового Шляху» ми подамо Вам, Дорогі Читачки і Читачі, різні матеріали, репортажі й фотознімки із цієї історичної події.

Редакція.

Фото С. Олексія

Українські скавти — учасники 18 Світового Джемборі.

29 тисяч скавтів із 166 країн світу зібралися разом на головне скавтське свято — 18 Світове Скавтське Джемборі, Нідерланди, 1 — 11 серпня 1995 року. Шість тисяч дорослих лідерів забезпечували функціонування Джемборі, в тому числі 1200 голландських скавтів. Щоденно, з 3 по 10 серпня, Джемборі відвідували коло 10 тисяч гостей. Спеціальна Благодійна операція «Флеволенд» допомогла 1200 скавтам з деяких країн, що розвиваються, брати участь у Світовому Джемборі. Територія 18 Світового Джемборі складала понад 330га. Понад 5 тисяч голландських скавтів розпочали підготовчі роботи на місцевості в червні цього року. Додатково 1300 скавтів працювали в якості міжнародного штату обслуговування.

Отже,

18 СВІТОВЕ СКАВТСЬКЕ ДЖЕМБОРІ ВІДБУЛОСЬ!

ЦЕРЕМОНІЯ ВІДКРИТТЯ

З масового яскравого представлення, внесення прапорів всіх країн-учасників Джемборі і піднесення прапору Нідерландів, який опустився на стадіон на парашуті, короткої промови Королеви Нідерландів Беатрікс відкрилось 18 Світове Скавтське Джемборі. Королева почала своє привітання з тих же слів, що і її бабуся Вільгельміна при офіційному відкритті Світового Джемборі в 1937 році: «Скавти молоді і старі, скавти по всьому світу...»

Серед почесних гостей на Церемонії відкриття були Принц Клаус, Король Швеції Карл XXI Густав, Принцеса Йорданії Басма Бінт Талал, Уповноважений у справах Європи Європейського Співтовариства Ганс ван ден Брок, Генеральний секретар Світової Організації Скавтського Руху Ж. Морельйон. На церемонії відкриття були присутні також: Директор офісу СОСР в Арабському регіоні Ф. Фаргалі, Директор Європейського офісу Д. Бенар, Директор офісу СОСР в Азійсько-Тихоокеанському регіоні Кім Ку Ян, Директор офісу СОСР в СНД О. Бондар, представники місцевих органів влади, провінції Флеволенд, численні гості, журналісти.

«СКАВТІНГ — НЕ ТІЛЬКИ ПОДІЯ...»

(З інтерв'ю Генерального секретаря СОСР
Ж. Морельйона)

«Світове Джемборі дає кожному його учаснику можливість охопити Світовий Рух одним поглядом. Це не просто подія, воно дає відчуття приналежності до цього Руху... Сьогоднішнє Джемборі стане віхою в історії Скавтіngu як подія, в якій представлено національностей на 30 процентів більше, ніж то було раніше.

Скавтіng в майбутньому. Мета, Принципи і Методи Скавтіngu не зміняться. Однак міроприємства, кількісний ріст і відношення скавтів з іншими, не скавтськими, організаціями, в майбутньому, мабуть, потерплять змін.

Дуже часто Скавтіng дає скавтам набагато більше можливостей, ніж вони це усвідомлюють. Колись Скавтський Рух оцінить свої сили і зможе переконати в цьому керівництво своїх країн та інші організації.»

Передрук з видання
Генерального представництва СОСР для країн СНД
«NEWSLETTER»,

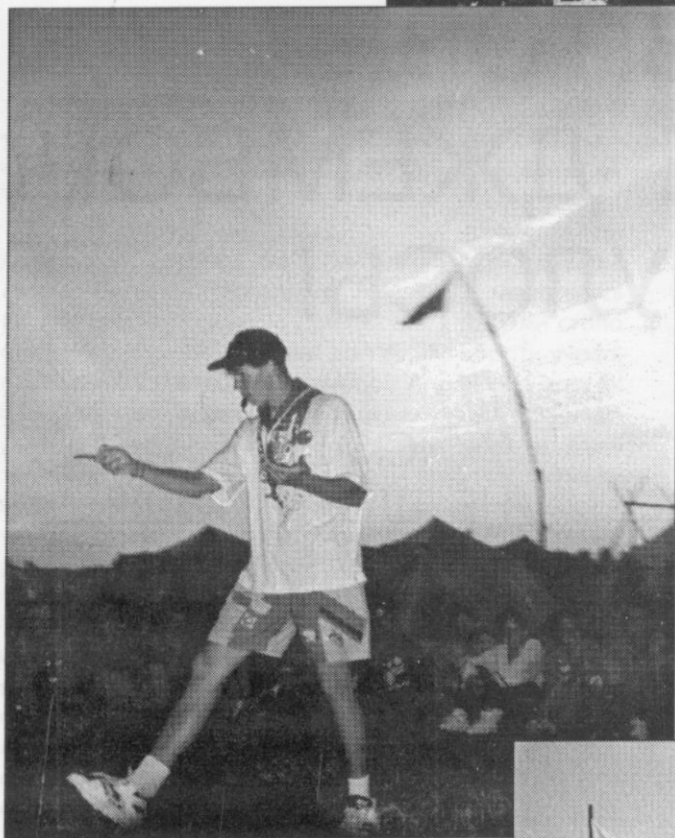
№14, липень — серпень 1995р.

НАШ ФОТОРЕПОРТАЖ

Пропонуємо
Вашій увазі фоторепортаж
пл. скоба Святослава Олексія
про участь
української делегації
у 18 Світовому Джемборі.
Флеволенд, Голландія,
1—11 серпня 1995р.

Перше відкриття дня в українському
підтаборі на терені Джемборі.

Спільна ватра з французькими
скавтами. Пластун скоб Святослав
Олексій переводить гру.

Future
is now

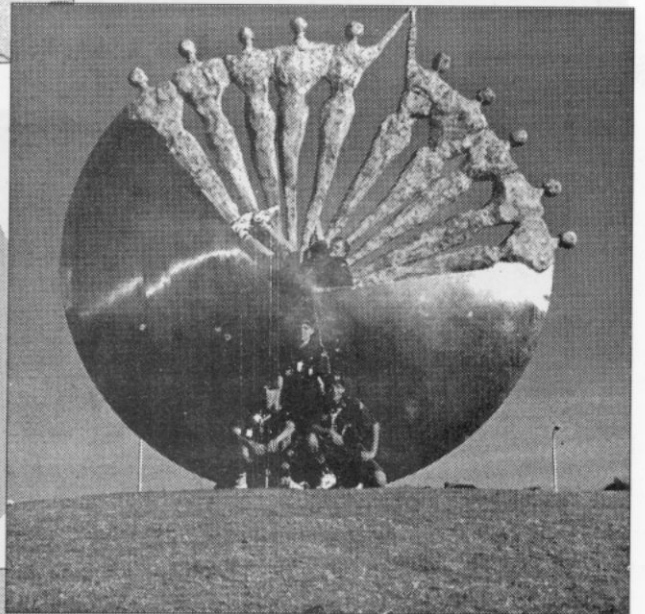

Шоу для учасників Джемборі.

Юнацтво малює емблему української делегації.

Future
is NOW

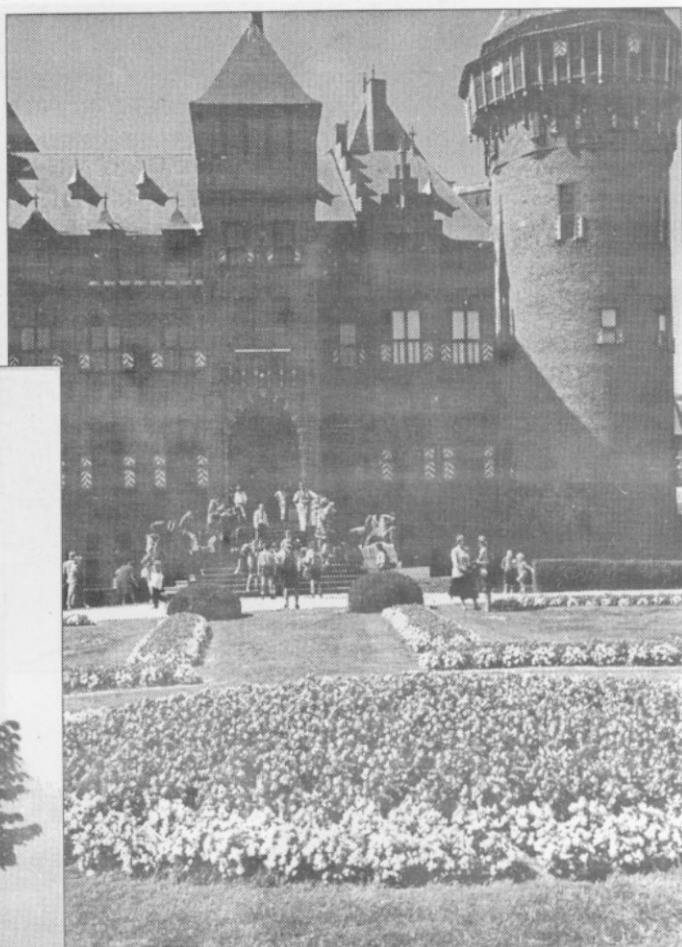
Пл. розв. Роман Нагуляк (вгорі),
пл. скоб Святослав Олексій,
пл. вірл. Наталка Нагуляк,
пл. скоб Олег Удич.

Перші хвилини
на терені
Джемборі.
Перші зустрічі.

Пропонуємо
Вашій увазі
на змагання
про участь
української
у 78-му
Європейському

Future is NOW

Тур до старовинного замку в м. Хармелені.

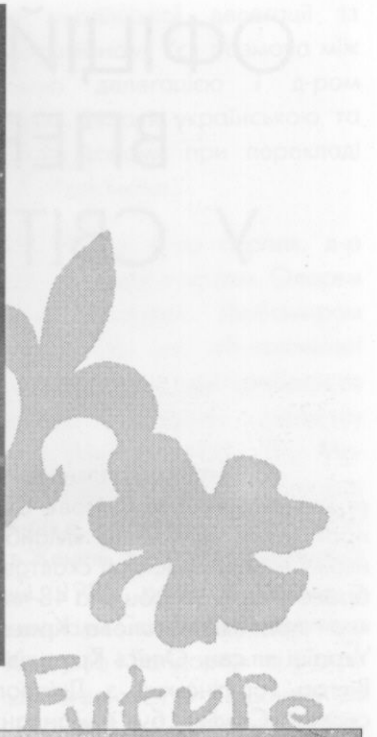
Змаг на вправність.

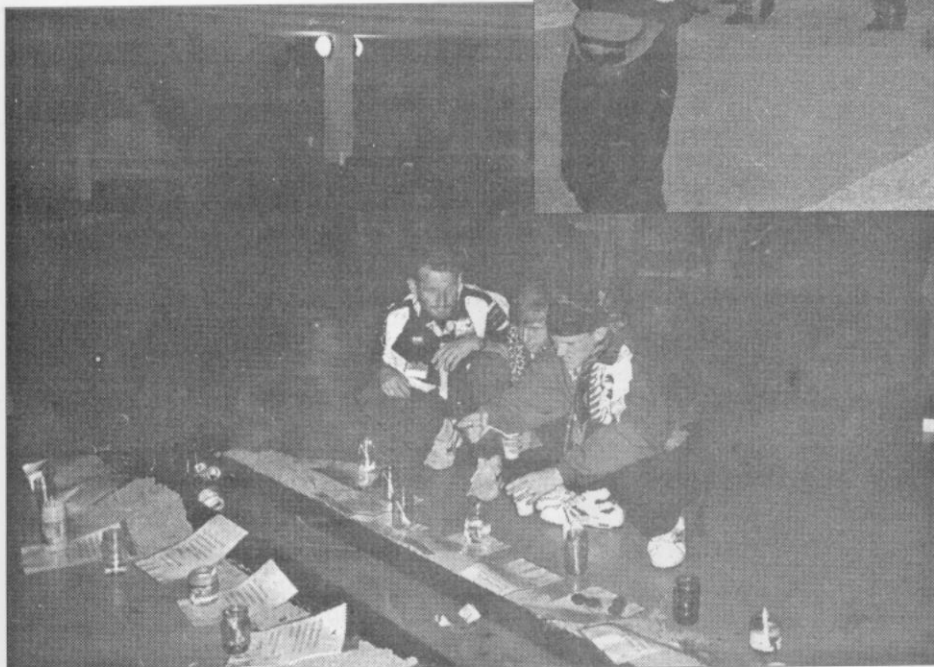
«Нам подобається
Джемборі!»

Вечірка.

Прспект Бейден-Пауела.

Екологічна гра.

ОФІЦІЙНА ДЕЛЕГАЦІЯ УКРАЇНИ ВПЕРШЕ ВЗЯЛА УЧАСТЬ У СВІТОВОМУ СКАВТОВОМУ ДЖЕМБОРІ

Дронтен, Голляндія. — Тут 1-го серпня розпочалося 18-те Світове Скавтове Джемборі, яке проходило під кличем «Майбутність є сьогодні». У ньому вперше в історії скавтових Джемборі офіційно брала участь запрошена 48-члена делегація України, яку провадили голова Краєвої Пластової Ради в Україні пл.сен. Олесь Криськів і ст.пл. Ярко Кардаш. Віктор Гогулінський з Дніпропетровського, голова скавтів «Скифи», був командантом підтабору скавтів України.

Делегація України складалася із 29-ти пластунок і пластунів, які репрезентували пластові осередки, починаючи від Ужгорода аж по Донецьке, включено із трьома представниками діаспори — по одному із Канади, Німеччини і Польщі. До складу делегації входили семеро скавтів — «скифів» із Дніпропетровського та 11 скавтів України із Криму.

В Джемборі брали участь коло 25,000 скавтів, які репрезентували 168 країн світу. Кожного дня Джемборі відвідували понад 20,000 гостей.

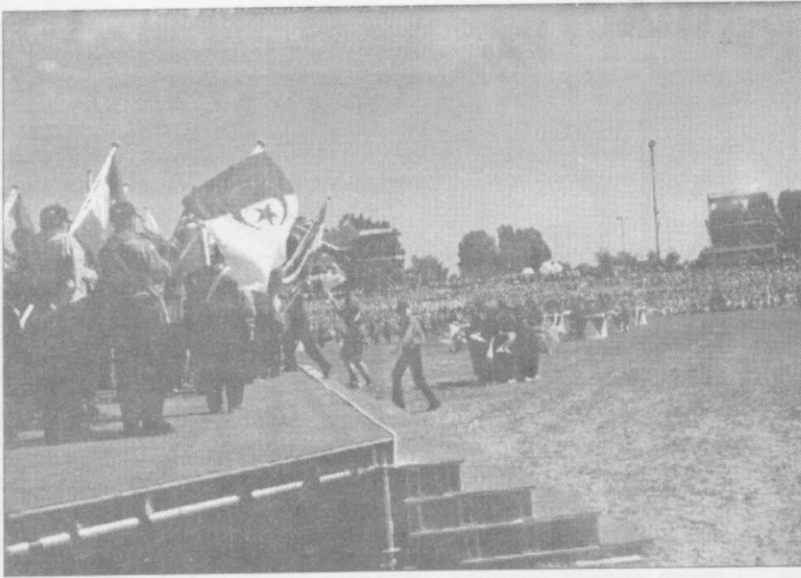
Через головну квартиру української делегації проходили щоденно сотні скавтів і гостей, які оглядали збірки знімок із пластування в Україні, збірку пластових відзнак Пласту в Україні та діаспорі, зразки творів українського мистецтва, народних строїв та інших культурних здобутків України, починаючи від давніх часів скитів. За скавтовим звичаєм, відвідувачі збирали підписи до своїх пропам'ятних книг, обмінювались адресами, розвідували про скавтинг в Україні, розповідали про скавтинг у своїх країнах та нав'язували міжнародні зв'язки.

Багатоілюстроване англomовне періодичне видання Головної Пластової Булави «Ukrainian Scouting» — «Український Пласт» роз'яснювало, що ціль Пласту — виховання для України вірцевого громадянина — провідника. Воно коротко описувало методи виховання в Пласті, організаційну структуру, традиції та історію Пласту, 50-літню діяльність в діаспорі та відновлення Пласту в 1989 році в Україні. Видання викликало зацікавлення, користувалося великим попитом. Його розхоплювали, розпитуючи

Фото С. Олексія

Д-р Жак Морельйон,
Генеральний секретар СОСР
серед українських скавтів.
18 Світове Скавтське Джемборі,
5 серпня 1995 р.

Офіційне відкриття Джемборі. Винесення прапорів.
Пл. скоб Святослав Олексій виносить прапор України.

Фото С. Олексія

про Україну та про ту скавтову організацію, яка помимо усіх труднощів та заборони існувала в Польщі та за німецької і совєтської окупації України зуміла втриматися вже майже 85 років і знову відродитись в короткий час у вільній Україні.

У суботу, 5-го серпня, табір скавтів України відвідав д-р Жак Мореліон, Генеральний секретар Світової Організації Скавтового Руху. Після звіту команданта табору В.Гоголінського пл.сен. Любомирові Романкову, заступникові голови Головної Пластової Булави у справах зв'язків із скавтовим світом, Л. Романків привітав д-ра Мореліона від делегації України та подякував йому за його особисті старання та запрошення делегації України до участі в Джемборі.

Д-р Мореліон сказав, що сподівається бачити делегацію України за чотири роки на Джемборі у Чиле — вже не як гостей, запрошених в обмеженій кількості осіб, але як повноправних членів Світової Організації Скавтового Руху, із чисельно необмеженою та набагато більшою делегацією.

Від української делегації пл.скоб Ярема Луців передав д-рові Мореліонові на пам'ятку медалю св.Володимира Великого, випущену в Канаді з нагоди 1000-ліття Християнства в Україні. Після грімкого «СКОБ!» зустріч закінчено

Фото С. Олексія

Українські скавти з мером міста Хармелен.

знимкою української делегації із д-ром Мореліоном. Уся розмова між українською делегацією і д-ром Мореліоном велася українською та англійською мовами при перекладі пл.сен. Л. Романківа.

У неділю, 6-го серпня, д-р Мореліон зустрівся з пл.сен. Олесем Криськівим і пл.сен. Любомиром Романковим. Під час 45-хвилинної розмови обговорено ряд проблем та можливостей дальшого розвитку скавтового руху в Україні. Д-р Мореліон підкреслив, що на підставі раніших двох зустрічей із проводом Пласту в Женеві, зустрічі, яка відбулася в травні 1995 року в Криму з представниками Світового Скавтового Бюро, Кассенію і Бондарем та участі

Пласту в Джемборі, він ставиться з пошаною та довір'ям до Пласту та учасників делегації скавтів України на Джемборі. Це відкриває для України можливість стати повноправним членом Світової Організації Скавтового Руху ще перед наступним Світовим Джемборі в Чиле у 1999 році.

Пл. сен. Любомир Романків
Передрук з газети «Свобода»,
12 серпня 1995 р.

СТАРШОПЛАСТУНСЬКИЙ

ВІСНИК

«МОРСЬКЕ ПЛАСТУВАННЯ — ЦЕ СТИЛЬ ЖИТТЯ»

Табір позаду. А тобі не хочеться розпаковувати наплечник, щоб не розбризкати запах піску, води і вітру. Тому тягнеш його до себе в кімнату, щоб все це було лише тобі і вихлюпуєш на себе спомин за спомином...

Синє, голубе, зелене — це Свितязь із прозора-чистою водою і родимкою-островом посередині. Гамірливе, засмагле, веселе — це ми, морські пластуни. Ми попрощалися з міськими цивілізаціями, щоб впасти в обійми води, сонця і таборової романтики і, звичайно, пройти вишкіл провідників морського пластування.

Такий спосіб пластування є зовсім молодий в Україні, але його азартність та романтичність завойовує все нові й нові серця. Посудіть самі: наприкінці вишколу 6 учасників із 15 зголосилися до іменування морськими пластунами, незважаючи на те, що весь ритуал супроводжується поливанням води вприкуску із сіллю (це все, що вдалося дізнатись, оскільки процедура іменування тримається у суворій таємниці).

І хоч морське пластування, повторююся, є зовсім молоде в Україні, проте воно вже обросло низкою заморських (з легкої руки американських Чорноморців) і доморощених (з морських таборів на Україні) традицій, які вигідно вирізняють його з-поміж інших способів пластування. А головне — надають йому певного стилю, який для багатьох перетворюється у спосіб життя.

Морські пластуни поклоняються двом стихіям: вітру і воді. Тому більшість морських традицій замішано на цих примхливих сукупностях молекул, волі яких морський пластун мусить беззастережно коритись. Наприклад, для того, щоб задобрити Свितязьких нептунів, пластуни щоранку полоскали того, хто з'являвся на руханку останнім, і поливали водою того, хто запізнювався на збірку. Таким чином під кінець табору, а то й раніше, починаєш вірити біологам, ніби ти — ходячий акваріум і відчувати, що вода насправді є невід'ємною частиною твого буття. Самолюбство вітру також

потребує належної уваги, тому, до звичайного «СКОБ!» морські пластуни додають «Доброго вітру».

У всьому іншому табір нагадує сухопутний корабель. Б'є ринда і щопівгодини примушує вахтових (чергових) ламати голову над кількістю ударів, адже на таборі впроваджується морський відлік часу (приїжджайте — навчитесь).

Третьою силою, якій мусить коритися морський пластун, є капітан. Він користується найбільшою пошаною і увагою, бо несе відповідальність за всіх і все. Його накази виконуються бігом і бунт не допускається. Такий закон. На вишколі на озері Свитязь капітанував славний Чорноморець Олег Колодій, який полишив всі свої заокеанські справи задля успішного переведення вишколу.

Його руками, очима і вухами були пронумеровані асистенти або по-пластовому — ланка інструкторів та булава на чолі з невгамовним Марком Чуквінським, який своїм легендарним сяканням надихав нас на жарти і працю однаково.

І ще. Якби комусь видалось замалим озерне плесо і Маркова гутірка про вплив моря на державотворчі процеси нації змусила б його йти рятувати український флот, то йому не довелося б довго трусити наплечник у пошуках компасу. Досить вийти до щогли — вона завжди показує на Чорне Море. Така традиція.

Але оскільки ще ніхто з нас не відчував себе справжнім морським вовком, готовим відновлювати славу України, як морської держави, то нам довелося добряче попрацювати, щоб засвоїти ази морських премудростей.

Спускалися під воду і ластували по дні з аквалангами на спині. При цьому шалено радієш, що не тільки можеш випускати повітря під водою, а й навпаки. Тих, хто злякався за наше здоров'я, заспокою — все це робилося під наглядом досвідчених інструкторів і після 2-х годинного інструктажу.

Із серфінгом не склалися такі ж дружні стосунки. Підійшовши до нього щонайменше з виглядом героя фільму «На гребені хвилі», ти вмить прощаєшся з ілюзіями. І решту часу тим і займаєшся, що смикаєш за шнур, аби витягнути вітрило з води і хоч так-сяк підняти над дошкою.

Яхта після таких змагів викликає у тебе більше довір'я хоча б тому, що вітрило прикріплене і нікуди не падає. Але пізніше виявляєш, що воно крутиться і тобі необхідно постійно присідати, щоб не дістати по голові. Але, тим не менше, вловивши вітер, починаєш тішитися напруженим вітрилом і людською винахідливістю, тому що це ні з чим не порівнюване задоволення — різати хвилі і слухати лопотіння вітру.

Крім того ми рятували потопаючих, а інколи навпаки — рятівників, плавали догори дном (під переверненою байдаркою), святкували Івана Купала, уявно організували табори, точкувалися, придумували ігри, писали газети, пісні, злилися і веселилися, закохувалися і сварилися і ще, і ще, і ще... одним словом, по-справжньому таборували.

Надихавшись озерно-морської романтики, у багатьох з нас закрутилися голови від такого пластування, частіше забилося серце і підвищився тиск. Лікар поставив би діагноз:

«Ви закохані у воду, вітер і біле вітрило!» Шкода, що немає таких лікарів, тому констатуєш це сам.

Ідея мати свою старшопластунську програму — мандрівки, табори, інші заходи для виховників в Тернопільській станиці виникла вже давно. Вагомим кроком до її втілення була мандрівка в серпні 1994 року по хребту Чорногора одинадцятьох молодих людей, більшість з яких були членами осередку УСП Тернополя. Вели мандрівку пл. сен. Іван Гавліч і ст. пл. Сергій Сидор.

А в цьому році за організацію мандрівного табору по тій же частині Карпат взяли участь учасники минулорічної мандрівки, хрестоносці ст. пл. Михайло Окаринський і ст. пл. Роман Малко.

Табір відбувався з 17 до 23 серпня 1995 р.

В таборі брали участь 20 пластунів. Серед них половина — старші пластуні, один сеніор, а решта — старші юнаки.

Табір почався з виходу на хребет Чорногору зі станції Кваси і проходив через найвищі вершини Карпат — Петрос, Говерлу, Барбенескул — до гори Піп Іван (Чорногора). Потім був спуск до с. Луги, а далі — дорога до Тернополя через Рахів і Яремча.

Ст.пл. Михайло Окаринський, ОХ,
комендант табору
Фото автора

Старшопластунська мандрівка по Чорногорі

Ст.пл. Наталя Базар і інші учасники табору.

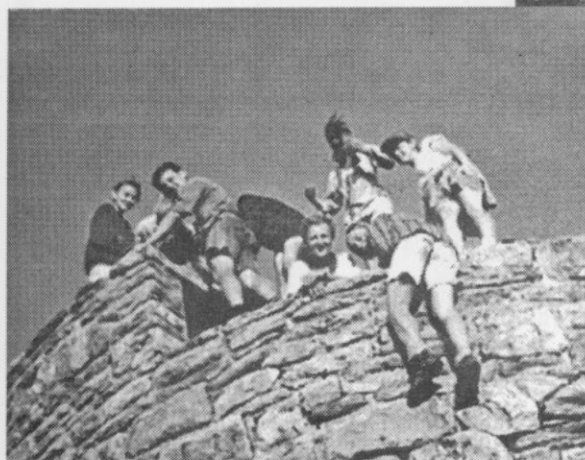

Відзнака табору.

Ознайомлення з місцевою фауною.

Перепочинок.

Мандрівники на горі Піп Іван

Ст. пл. Михайло Окаринський,
комендант.

Карпатський тореадор Влодко.

Старшина мандрівного табору.

На підході до Петроса.

ЛІТОПИСЕЦЬ

БЮЛЕТЕНЬ ГРУПИ З ІСТОРІЇ ТА МУЗЕЙНИЦТВА
ПЛАСТУ — УКРАЇНСЬКОЇ СКАУТСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

ЗБЕРІМО МАТЕРІЯЛИ ДО ІСТОРІЇ ПЛАСТУ

З ініціативи Крайової Пластової Старшини та старших пластунів — студентів історичного факультету Львівського університету утворилася Група з історії та музейництва Пласту, метою якої є дослідження та написання історії Пласту на теренах України. Пласт існує відносно недовго, трохи більше як 80 років. Такий період в масштабі історії можна було б вважати незначним, якби не те, що цей час був насичений такими бурхливими подіями, що сколихнули цілим світом і мали величезний вплив на долю українського народу.

А тим не менше 80 років — це, по суті, тривалість життя однієї людини. Серед пластунів є ще сеніори такого віку, для яких події перших років діяльності Пласту є власне спогадами їх дитинства, які найбільш яскраво врізалися в пам'ять. Це є жива історія Пласту, і її треба якнайскорше зафіксувати, поки живуть ще її свідки та учасники, щоб, коли вони відійдуть на Вічну ватру, ця історія не відійшла разом з ними.

Для молодших поколінь історія Пласту — це сторінки різних книг та журналів чи архівні документи. Все це треба виявити, зібрати, скопіювати, принести до пластового музею, щоб

вони стали підставою для дальшої наукової праці. І хоч наша історія, як вже сказано, недовга, різні обставини ділять її на частини, що досить суттєво відрізняються між собою. Це є початковий період 1911-1918 р. з формуванням основних принципів та законів. Далі був період спонтанного поширення Пласту у 20-х роках. Після офіційного розв'язання Пласт діяв в конспіративних умовах аж до війни, а зрештою подібно і під час німецької окупації. Період подальшого розвитку Пласту в діяспорі вже достатньо досліджений на еміграції. Але вся історія Пласту в 1911-1945 роках ще потребує нашого ретельного вивчення.

Для молодих істориків відкривається широке поле для досліджень. Отже берімося до праці, друзі, і — щасливої дороги!

пл.сен. Б.Сітницький, ЧМ

ПОЛОЖЕННЯ

про Групу з історії та музейництва Пласту

1. Група є добровільним об'єднанням пластунів, що уповноважене КПСтаршиною займатися дослідженням історії Пласту та організацією пластового архіву та музею в Україні.

2. Група підпорядковується безпосередньо КПС України.

3. Членами Групи можуть бути всі зголошені.

4. Голова Групи має право дорадчого голосу на нарадах КПС з питань діяльності Групи.

5. Група самостійно визначає свої напрямки праці та структуру.

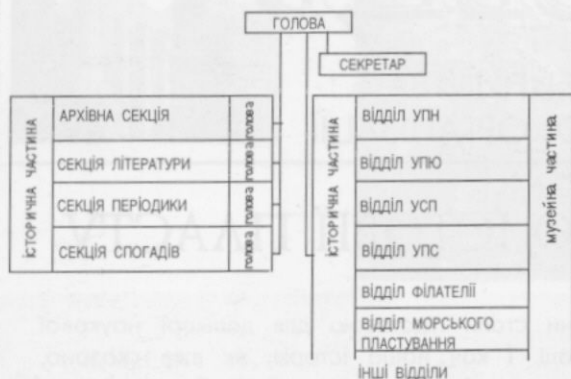
6. Наукова робота Групи ведеться у співпраці з окремими науковцями, науковими історичними інституціями, архівами та музеями в Україні і в діяспорі.

7. Група видає власний періодичний друкований орган та інші видання.

8. КПСтаршина надає Групі матеріально-технічну допомогу, необхідну для наукових досліджень.

Затверджено народом КПС України
17 вересня 1995 р.

СТРУКТУРА ГРУПИ З ІСТОРІЇ ТА МУЗЕЙНИЦТВА

ЯК ПРАЦЮВАТИ?

Дослідження історії Пласту 1911-1945 років має проводитися на належному науковому рівні. Такого рівня можна досягти, розділивши роботу на кілька етапів. Перший етап передбачає накопичення та збір інформації, другий — дослідження зібраного матеріалу. На третьому етапі мають вийти в світ ґрунтовні наукові праці, які б підсумовували попередню роботу.

Отже, пропонуємо такий порядок праці:

Історія Пласту:

1. Збір, загальний облік, систематизація історичних матеріалів.
2. Дослідження окремих періодів пластової історії.
3. Написання єдиної наукової праці з історії Пласту (наприклад, енциклопедичний довідник).

Музейництво:

1. Збір, загальний облік, систематизація матеріалів.
2. Організація мобільних періодичних виставок з історії Пласту.
3. Організація сталого музею Пласту у Львові.

Архівна справа:

1. Загальний облік, систематизація та вивчення пластової документації, зосередженої в архівних установах України.
2. Організація пластового архіву.

ст.пл.скоб Б.Яцун

УВАГА!

Дорогий Друже!

— Якщо Ти зацікавився нашою діяльністю,

— Якщо Ти чуєшся на силі серйозно зайнятися Історією Пласту і бажаєш приєднатися до нашої Групи та включитися до роботи в одній із секцій,

— Якщо Ти маєш якісь свої міркування, зауваження чи доповнення,

— Якщо Ти хочеш і можеш нам як-небудь допомогти —

МИ ЧЕКАЄМО НА ТВОЄ ЗГОЛОШЕННЯ ЩОДНЯ!

Голова: Богдан Яцун
290053, Львів,
вул.Кн.Ольги 65/75
т. (0322) 639367

Секретар: Ольга Свідзинська
290053, Львів, вул. Наукова 4/81
т. (0322) 638755

Представники в станицях:

Тернопіль: Володимир Окаринський
282008, Тернопіль,
вул.Живова 28/93

Ів.-Франківськ: Андрій Чемеринський
285005 Ів.-Франківська обл.,
Тисменицький р-н, с.Ямниця,
вул. Тичини,31
т. (03422) 94478

Стрий: Зіновія Ханас
293500 Стрий,
вул.О.Бачинської 5/2
т. (03245) 54314

Мукачєво: Іван Гоменюк
295408, Мукачєво, пошт. від. ч.8,
До запитання

«ЛІТОПИСЕЦЬ» ч. 1 / 1995
Бюлетень групи з історії та музейництва Пласту

Редактор: Ольга СВИДЗИНСЬКА
Наша адреса: 290053 Львів, вул.Наукова 4/81

Пластун сеніор Іван Якубовський протягом кількох років досліджує історію походження Пласту, є членом Групи з історії та музейництва. У статті, яку ми пропонуємо Вашій увазі, він подає особистий погляд і висновки щодо коренів Пласту.

НАША ГОРДІСТЬ — ПЛАСТ

На Засновному З'їзді Крайового Уладу Пластунів Сеніорів, 23 жовтня 1993 року, мене вибрали до складу Булави УПС (референт від ідеології) і я подав ідеологічний заклик — «Ретро до О.Тисовського», як ідейного засновника пластової організації. Передусім постановив самому добре вивчити постать засновника та його співавторів Петра Франка та Івана Чмола, яких часто плутають та згадують перед О.Тисовським.

Наприклад, Старосольський Юрій, в своїй книжці «Велика гра», (ст. 14) твердить: «В 1911 році поклали перші основи її (пластової організації) на наших землях Петро Франко й Іван Чмола, а в 1912 році — др. Олександр Тисовський заснував у Львові перші правильні курені пластунів». Або: в «Посібнику ВППП п.з. «Знайомтесь: «Пласт», виданий в 1994 році, на ст. 15 твердить: «В 1911 р. студенти: Петро Франко та Іван Чмола засновують перші пластові гуртки. Офіційним початком Пласту вважається день першої присяги пластового гуртка при Академічній гімназії у Львові — 12. IV. 1912 р. Гурток цей заснував д-р Олександр Тисовський».

Подібні «історичні істини» можна зустрічати в інших публікаціях про наш Пласт. А сам засновник Пласту — О.Тисовський, у пл. посібнику «Життя в Пласті», 1921 р., на ст. 11 каже: «... ми заснували наш Улад в 1912 р. і назвали його «Пластом», бо як англійці взяли назву скавтинг з одного роду військових відділів-зв'язу, так ми прийняли назву від українських розвідників кубанського козацтва званих «пластунами».

Сьогодні беруть викривати передусім постать самого засновника Пласту О.Тисовського, педагога та «з педагогів» за походженням, який ще «зі шкільної лавки» бунтувався проти методики тодішнього шкільного

виховання. Його дуже вражав формалізм у шкільному вихованні молоді. А коли вже став учителем, він публічно виступає 1911 року в газеті «Діло» п.з. «З думок чудака», гостро критикуючи згадані методи. Побоюючись «наслідків» при клопотанні на посаду вчителя він подає публікації анонімно в пресу. Ці статті навіть викликали жваву дискусію в громадськості та в педагогів.

В той час вже заіснував у польських школах скавтинг і проф. Анджей Малковскі опублікував 1911р. працю п.з. «Скавтинг як систем виховання млодзєжи». О.Тисовський признає, що він був знакомий з цією публікацією А.Малковського, але,

цитую: «Мій план нав'язував до традицій Запорізької Січі та життя козаків, але включав я до нього багато правил зі скавтингу, які вважав доцільними і корисними для організації, яку я мав на увазі».

З початком шкільного 1911/1912 навчального року його організація вже займалась в гуртках, як він став учителем в Академічній гімназії на правах т. зв. «суплента». Але Дрот прагнув, щоби його учні самі творили та доповнювали його плани зайняти, що робити на гурткових сходинах та як і чим заняття збагачувати. Це й збуджувало в учасників «самовиховний принцип» і ще більше заохочувало до участі та активності юнаків. «Докучало» тільки, що організація ще немає назви.

В автобіографії Дрот згадує: «При одній нагоді розмова зійшла на те, як мою організацію учнів назвати, щоб їй присвоїти українську назву, щоб була б наближена значенням до англійського слова «скавтинг». А було це якраз після появи якоїсь статті в нашій пресі (її автора вже не пам'ятаю) про життя кубанських козаків т.зв. козаків-пластунів, які діяли в оборонній боротьбі проти кавказьких племен. Іван Боберський, посилаючись на характер діяльності і потрібні вмілості цих козаків-пластунів, сказав, що і членів моєї учнівської організації треба називати пластунами, бо вони стараються виробити в собі вмілості, якими відзначалися козаки-пластуни. Назва запропонована І.Боберським, подобалася і була прийнята, але виринуло питання, як назвати власне саму організацію тих наших пластунів. На це Боберський, який був, сказати б, спеціалістом у творенні термінів руханково-спортивного життя, сказав: «Коли членами організації є пластуни, то їх організація повинна називатись просто «ПЛАСТ». (...) І таким способом наш Пласт завдячує свою назву І.Боберському.»

Для пізнання бунтівних «думок чудака» я, дослівно, «перемацав» річник щоденника «Діло» за 1911 рік і статті «3 думок чудака» не знайшов. Але уже наприкінці, в 268 числі «Діла» від 2 грудня 1911 року, на першій сторінці, «у підвалі», я бачу титул «ПЛАСТУНИ», а зверху читаю автора — Петро Франко. Я на правду «ахнув» з такого «відкриття». Прочитав і собі переписав, а відпис додаю до цієї моєї публікації. Це і є стаття, про автора якої Дрот забув у своїх спогадах і з якої пішла назва Пласту.

Прочитавши статтю Петра Франка напевно переконаєтесь, що 1911 році він ще не засновував

ніякої пластової організації, а тільки, як каже він у статті: «Український змаговий союз думає в себе завести відділ «пластунів» у горах». Зі світу дирекції Академічної гімназії за 1912/1913 рр. читаємо, що Петро Франко заснував пластові гуртки у філіалі гімназії щойно в жовтні 1912 року.

Про Івана Чмолу Дрот згадує так: «Майже одночасно з Пластом, що його я організував і вів у головному заведенні Академічної гімназії, почав при «Січі» організуватись таємний Пласт, для військового вишколу. Його організаторами, як я пізніше довідався, були Іван Чмола, Савина Сидоровичівна, Олена Степанівна та інші. Я про це тоді не знав. Але поміж моїми пластунами зачалась тихцем критика нашої діяльності, що ми, мовляв, повинні на пластових сходинах вчитись стріляння, нам треба приготуватись до війни, бо що нам там література тощо. Треба нам робити так, як поляки роблять. До мене дійшли чутки, що у Січовій домівці відбуваються таємні сходини та ведуться курси військового вишколу. Часто згадували, у зв'язку з цим, і прізвище Чмоли, який мав бути ініціатором того напрямку».

В рядах пластунів Дрота почалось «дезертирство» до Чмоли і, як твердить Дрот — «дійшло до того, що залишився тільки один гурток, мабуть, яких 10-12 хлопців». І ще Дрот додає: «У річному звіті Гімназії було звідомлення про діяльність Пласту і також подано імена пластунів, що залишилися в Пласті й в цьому (1913/1914 рр.) продовжували в ньому працю». Для пояснення варто би додати, що Петро Франко вишколював своїх пластунів за підручником Бейден-Павелла.

Здавалося б, що тема про засновників Пласту вичерпана і виясна, але ... в мене виникали думки, чому засновники не поцікавились історією. Чи кубанські пластуни часом не походять від наших славетних запорожців, яких цариця Катерина переселила на Кубанщину. Адже минуло понад століття від їхнього переселення і пластуни могли вже повстати в часі їхньої служби для Росії.

Влітку 1994 року трапилось мені оглядати та читати трилогію Андрія Чайковського «Сагайдачний». Першою повістю «Побратими» ми вже гімназистами зачитувались із захопленням, але це було на початку двадцятих років. Трилогію писав А.Чайковський понад 20 років. До збірного тому трьох повістей додано ще розвідку автора п. з. «Запорожжа». На ст. 541-542 читаю: «На Запорожській Січі було, в останніх часах,

38 куренів. Вони називались або від людей, яких там було найбільше, або від місцевості, звідкіля були ці люди, або врешті від того, чим цей курінь займався. Вони називалися так: Куцовський, Поповичівський, Васюринський, Іркліївський, Щербинівський, Титарівський, Шкуринський, Коренівський, Незамайський, Рогівський, Корсунський, Калнибоцький, Уманський, Дерев'янівський, Нижньостеблівський, Верхньостеблівський, Джерелівський, Переяславський, Полтавський, Мишастівський, Мінський, Тимошівський, Вем'яківський, Левушківський, ПЛАСТУНІВСЬКИЙ, Дяківський, Брюховецький, Ведмедівський, Платнерівський, Пашківський, Батуринський, Канівський, Крилівський, Донський, Сергіївський, Копелівський, Іванівський та Кисляківський». А на ст. 555 читаю: «... А стрільці були такі, з рушниці поціляли птиці на льоту. Знову ж повзуни (воно те саме, що пластуни) могли довгі простори повзти гадюкою і підійти непомітно під ворога...»

Те саме про «Пластунівський курінь» я вичитав у книзі В.Голобуцького п.з. «Запорозьке козацтво» (ст. 170), у російського історика Д.Н.Бантиш-Каменський — «История Малой Росии» (Київ, «Час», 1983 р., ст. 245), в історика Дмитра Яворницького «Історія запорізьких козаків» («Жовтень», ч. 7, 1988р., ст. 92), а навіть у французького історика Жана Бенуа

Шерера — «Літопис Малоросії, або історія козаків Запорозців та козаків України або Малоросії», Париж, 1778 р. (переклад В.Коптілова, Київ, «Український письменник», 1994 р. (ст. 160-161). Згадують козацьких пластунів автори — В.Завацький, А.Цьось, О.Бичук, та Д.Пономаренко в праці «Козацькі забави», Луцьк, «Надстиря», 1994 р.

Приблизно нашому історичному Пластові можна налічувати яких три століття до повстання англійського скавтингу, а ми «заскавтились» та про наше минуле майже нічого не знаємо, хіба що назву прийняли від кубанських козаків. І так хочеться, в докір нашій патріотичній свідомості, перефразувати Адама Міцкевича:

«Чужим величаєтесь, свого не знаєте!
А варто би знати, чим самі ми багаті...»

Досліджуватиму далі, щоб розкрити якнайповніше козацьку педагогіку, військово-виховну справу і на пізнаних матеріалах побудувати проект самовиховного підручника для користування батькам, педагогам, пластовим виховникам для росту поколінь майбутніх Синів України.

Пластовий дід ЯКІВ,
а «в миру» Якубовський Іван,
м. Львів.

Фото з архіву «ПШ»

НАЧАЛЬНИЙ ПЛАСТУН

Що то є «Начальний пластун?»

Начальний Пластун стоїть на чолі Українського Пласту як уосіблення ідейної та устроевої єдності, його безперервної дії і традиції. Він є ідейним провідником Українського Пласту та його почесним репрезентантом.

Чи ми вже мали Начального Пластуна?

Так. Першим Начальним Пластуном був Северин Левицький (Сірий Лев). Другим — Юрій Старосольський, який помер 1991-го року. Відтоді пост Начального Пластуна є опорожнений.

Що Начальний Пластун має робити?

Права й обов'язки Начального Пластуна мають головно почесний і репрезентативний характер. Він іменує на найвищі пластові ступені й надає найвищі пластові відзначення.

Чи інші народи мають Начального Пластуна?

Цілий ряд скавських організацій (але не всі) мають подібний пост: Chief Scout.

Хто може бути Начальним Пластуном?

Пластун сеніор, який пластував уже в УПЮ, веде прикладне пластове й особисте життя та вітається загальним довір'ям і пошаною.

Як довго урядує Начальний Пластун?

Начального пластуна обирають на 7 років. Після того він може (але не мусить) бути переобраний.

Хто пропонує кандидатів на Начального Пластуна?

Це може робити кожний член УСП і УПС.

Хто вибирає Начального Пластуна?

Так само: голосують усі члени УСП і УПС.

Чи Начальний Пластун має бути з України?

Начальний Пластун стоїть на чолі цілого Українського Пласту, отже він може бути з будь-якого краю, що входить у систему КУПО.

Якщо виберемо Начального Пластуна з діаспори, то чи це не пошкодить прийняттю Пласту до Світової Організації Скавського Руху?

Ні. Це не має ніякого відношення. Світове Скавське Бюро дуже цінить вклад Пласту в діаспори і відродження Пласту в Україні і співпрацює тісно з Головним Пластовим Проводом.

НА ВІЧНУ ВАТРУ

о. ВОЛОДИМИР ІВАШКО

пл. сен. кер.

заслужений член
Першого куреня УПС
ім. О. і С. Тисовських,
засновник і довголітній станичний
Станиці в Саскатуні, Канада,
ініціатор заснування Українського Парку
і духовний провідник і опікун молоді.
Помер 22-го червня 1995 року
на 88-му році життя в Саскатуні і там
похоронений.

ТИМІШ БІЛОСТОЦЬКИЙ

пл. сен. кер.

член Першого Куреня УПС
ім. О. і С.Тисовських,
професор, колишній адміністратор
Листка Зв'язку УПС «Слово», пл. діяч.
Помер 5-го липня 1995 року
в старечому домі в Північній Каролані
на 91-му році життя.
Похоронений на українському
православному цвинтарі св. Андрея
в Бавнд Бруку, Н.Дж.

МИКОЛА ЦЕНКО

пл. сен.

член Куреня УПС
ім. А.Войнаровського

пластун від молодих літ.
Довголітній член пластового куреня
«Червона Калина», пізніше 7-ого Куреня
УПС ім. Андрія Войнаровського.
Два аспекти пребагатої пластової
праці висувуються на перше місце
в діяльності д-ра Ценка.
Це протиалькогольна акція
і поміч іншим.
Як голова протиалькогольного
і протинікотинного товариства
«Відродження» у Львові у 1930-их роках,
він вів широко закроєну й успішну акцію
серед народу, щоб оберегти його
від того лиха.
У висліді: не тільки покращення
економічного стану, не тільки піднесення
здоровельного рівня, але рівночасно
й патріотичний удар по польських
монополіях.

Помер 14 вересня 1995 року.

о. митрат СЕМЕН ЇЖИК

пл. сен.

член і засновник куреня УПС
«Дубова Кора»

випускник Духовної Семинарії
в Перемишлі,
душпастир і учитель на Лемківщині,
провідний член ОУН в краю і діаспорі,
політ'язень німецьких тюрем і концтаборів.
Визначний суспільно-громадський і
політичний діяч діаспори в Канаді
і в міжнародних формаціях;
капелян організацій молоді, комбатантів,
видавець журналу для дітей
«Мій Приятель»,
редактор журналу «Поступ»,
організатор української програми
радіо і телебачення у Вінніпегу,
автор споминів, статей, книжок.
Високо оцінив служіння Богові і Україні
Блаженніший Патріярх Йосиф
і наділив його саном
Митрофорного Протоієрея.

Помер 9-го червня 1995 року
у Вінніпегу, Канада.

ВІЧНА ЇМ ПАМ'ЯТЬ!

Пл. сен. Григорій Бурбеза
Адміністрація «Пластового Шляху»

Дорогий Друже Григорію!

Звертаємося до Вас в справі статті про Карпатських Вовків, яка була переслана Вам другом Любомиром Онишкевичом для поміщення в наступному числі «Пластового Шляху».

Нажаль закрався до нашої статті «чортик» в тексті нашої пісні зараз під нотами. Залучуємо поправлений текст і сподіємося, що не є запізно.

Вибачте за це, що ми Вам додаємо більше праці.

З Пластовим привітом

СКОБІ

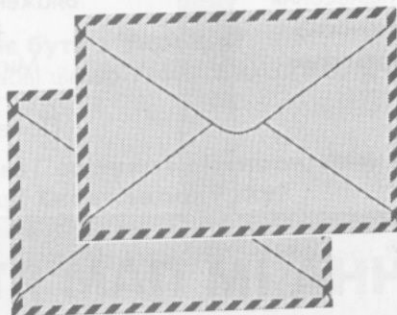
Пл.сен. Зенон Татарський,
Шкрабун

*Овечу часто носим шкуру,
Бо це є славний вовчий спорт.
Та сміливої вовчої натури
Не переможе вже ніякий чорт.*

Ці слова до пісні поміщені під нотами неправильно через слово «переможе». Повинно бути «перемінить», так як подано нижче. Прошу виправити.

*Овечу часто носим шкуру,
Бо це є славний вовчий спорт.
Та сміливої вовчої натури
Не перемінить вже ніякий чорт.*

Шановна редакціє,
я з великим інтересом читаю у Вашому журналі статті для колекціонерів пластунів-філателістів, але поряд з ними є ще і пластуни-нумізмати, які колекціонують монети і банкноти. Їм деколи важко знайти потрібну інформацію. Тому для них я пропоную запровадити рубрику «Пластова нумізматика», де б можна було довідуватись про минуле і теперішнє українських грошей. Тож пропоную пластунському загалу одну з статей на цю тематику. Гадаю, моя пропозиція знайде відгук у читачів.

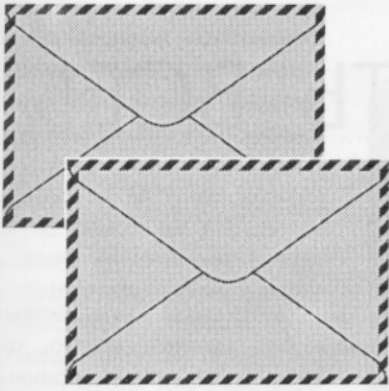

ПОХОДЖЕННЯ ГРИВНІ

Всі ми знаємо, що одним з атрибутів кожної самостійної держави є її власні гроші. В Україні була тільки одна власна державна монетна система — це рахунок на «гривни». Її виникнення належить до періоду розквіту української державності — Київської Русі. Назва «гривна» походить від назви прикраси з золота або срібла, у вигляді обруча, який носили на шиї (на «загривку»). Прикраси здавна були ходовим товаром, тому за гривну в обмін давали кусок срібла певної ваги. Цю вагу згодом стали називати гривнею. Вона дорівнювала 1/2 фунта (0,45 кг). Відтоді слово «гривна» означало не тільки прикрасу, але і міру ваги. Тому це слово набуло нового значення — стало відповідати певній кількості (вазі) цінного металу.

Оскільки гривна срібла могла складатися з певної кількості однакових срібних монет, — її назвали гривнею «кун». Назва «куна» походить від шкурки куниці, яка до початку монетного обігу у наших предків відігравала важливу роль в їх торгівлі з Арабським Сходом. Терміном «куна» в Київській Русі взагалі називали срібні монети. Це слово надовго (майже до XIII ст.) закріпилося в слов'янських мовах в загальному значенні «гроші», витісняючи термін «срібло».

В XI ст. гривна кун дорівнювала 20 ногатам, 25кунам, 50 резанам.

У XII ст. гривна кун дорівнювала 20 ногатам, 50 кунам, 100—150 веверицям. Спершу гривна срібла і гривна кун мали однакову вагу (близько 200 гр.) Але в XII ст. гривна кун мала близько 50гр., тому 4 гривни кунами вже дорівнювали одній гривні срібла.

Період з кінця XI до початку XV ст. названо в історії грошового обігу Київської Русі «безмонетним». Засобом платежу і нагромадження служили злитки срібла, відомі як монетні гривни. Вони мали певну вагу і форму. Відомі такі типи гривень: шестикутні «київські», вагою близько 160гр. (кінець XI — половина XIII ст.); шестикутні, трохи відмінної форми, вагою 196 гр. (бл. пол. XIII ст.); ромбовидні, з варіантами, і довгасті з розплеканими язиковидними кінцями «чернігівські», вагою 196гр. — XII ст.; паличкоподібні, на зразок «новгородських» гривень, але вагою 155гр. — бл. пол. XIII ст.

На Півдні України трапляються ще короткі «човновидні» гривні вагою 196гр., мабуть, татарського походження — XIV ст.

З XIV ст. на грошовому ринку українських земель почали з'являтися іноземні монети — польські, литовські, чеські та інших країн, а також місцевого карбування, які витіснили гривну. Але гривна продовжувала існувати і далі вже тільки як одиниця ваги — «гривенка» (скалова гривенка, від «скалви» — ваги) в 204,5гр., доки її не замінили фунтом в XVIII ст., половині якого вона рівнялась.

В російській рублевій грошовій системі спершу піврубля, а потім срібних 10 копійок називали «гривеником». Ця назва дійшла була і до наших часів. Також в народі з XIX ст., після грошової реформи в Росії, коли мідні 3 копійки зрівняли з мідними 10-ма копійками попередніх випусків, поширилася назва «гривенний» (3 коп.). На Україні вона стала називатись «гривня».

Хотілося б ще відповісти, чому грошовою одиницею України не може бути карбованець. Карбованець — це українська назва чужої нам грошової одиниці — рубля. Рубль (від слова «рубати») був позначенням новгородського злитку, що по вазі співпадав з гривнею срібла (200 гр.).

Срібні злитки в старовину розрубували на різні за розмірами частини. Термін «карбованець» виник в XVIII ст., коли протягом кількох десятиліть випускались рублеві монети з косими насічками (карбами), тому їх і стали називати карбованцями.

Друге життя гривна отримала в новій Українській Народній Республіці, коли

Центральна Рада постановила, що грошовою одиницею відновленої Української держави буде історична гривна. І ось ми будемо свідками вже третього відродження нашої гривни в незалежній Українській державі.

Пластун-нумізмат.

Інформація подана за нумізматичними матеріалами.

Шановна Редакціє, якщо Вас зацікавила моя стаття, то напишіть мені на адресу:

285700,

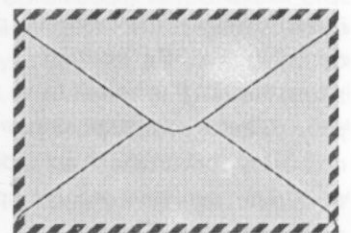
Івано-Франківська обл.,

м. Надвірна, вул. Мазепи, 48

Луців Євген

Мною підготовлено ще ряд статей про історію грошей в Україні різних епох і країн. Гадаю, для пластунів-колекціонерів це може бути в нагоді. Я готовий до співробітництва з Вашим журналом. Зараз, коли Ви хочете розширити тираж журналу, то можна друкувати дещо і з науково-публіцистичних статей, щоби і далекі від Пласту люди могли зацікавитись Вашим виданням.

СКОБІ

«КАДРИ ВИРІШУЮТЬ ВСЕ!»

(«ФОРУМ» ч. 3'1995)

Кому з нас невідомий цей лозунг? Його постійно цитували в попередні роки і не менш активно експлуатують в наш час. Він може стосуватись будь-якого організованого об'єднання громадян від держави до громадської організації і є надзвичайно актуальним для Пласту, правда з однією суттєвою добавкою. Виховні кадри вирішують все!!! Саме від якісного рівня кадри виховників залежить майбутнє Пласту, адже керувати завжди знайдеться кому, лиш було би ким...

Якими виховними кадрами володіє Пласт на 5-му році свого розвитку?

Що зробити для того, щоб вони відповідали потребам організації, часу?

На мою думку, над цими визначальними питаннями мало хто задумується, а якщо і задумується, то мало що робить. Пріоритетними в діяльності КПС залишаються питання, пов'язані з розширенням організації, входженням до СОСР. Отож: беручи приступом нові, надзвичайно важливі висоти, не закріпившись на досягнутих позиціях, ми приречені залишитись ні з чим.

Якщо спробувати охарактеризувати ідеального виховника одним реченням, то воно буде наступним: «Виховник — це провідник, котрий прийшов в Пласт, бо любить та вміє працювати з дітьми і віддає свій вільний час, щоб прищепити їм любов до України та Бога, розвинути їхні потенційні провідницькі здібності».

На мою думку, визначальними повинні бути саме бажання і, що дуже важливо, вміння працювати з дітьми, а вже далі (як ОБОВ'ЯЗКОВІ) патріотизм та віра в Бога.

На жаль, починаючи з 90-х років все було навпаки — на вміння та бажання працювати з дітьми не зверталась увага, головне, щоб активно декларувався патріотизм. Достатньо було звернутись в КПС будь-якому патріоту, зацікавленому Пластом, і вважалось, що даний регіон вже охоплений організацією. Як працює з дітьми? Чи здатний їх зацікавити? Ці питання були вторинними, головне — розширення географії, і що найнебезпечніше, така практика залишається до сьогоднішнього дня. Більше того, йде активний пошук прихильників певних осіб в Пласті, а не Пласту.

Чи маємо ми виховників максимально наближених до ідеалу? Без сумніву, маємо, але надзвичайно мало, і тому є об'єктивні причини. Перша і основна, вказана вище, це недосконалість системи відбору, підготовки та вдосконалення виховників.

Друга причина зниження рівня виховників тісно пов'язана з першою і полягає в повній відсутності їх домінуючої ролі в організації. Виховникам відведена роль виконавців чієїсь волі, вони не відчують себе основою Пласту. З різних причин ми ще поки що не готові до цілком логічного вирішення цієї проблеми, а саме обмеження дійсного членства виключно членами кадри виховників. Тому єдиний шлях — це максимальне підкріплення ролі малих рад Скобиного Кругу та Скобиного Крила, Булав УПН-УПЮ. В іншому випадку ми не застраховані на майбутнє від парадоксальної ситуації, яка склалась на останньому з'їзді, коли десяток сеніорів в останню хвилину запрошених на з'їзд (які, до речі, так і не стали членами Пласту УСО, а залишились в НПО «Пластун») вирішили долю з'їзду.

Третя причина багатьох наших негараздів — внутрішньо-пластова боротьба. Існує думка, що з часом вона сама зникне, але реальний аналіз теперішнього стану показує, що не все так просто. Наближення з'їзду демонструє всі наші протистояння, непорозуміння і т.д. в повній «красі». Тут важко щось порадити, необхідна добра воля, терпимість, тактовність та пошук розумних компромісів. Інакше нам не зупинити відтоку кваліфікованих впорядників, яким набридла суєта пластових розборок, зниження інтелектуального рівня виховників за рахунок зростання числа чистих «ідеалів» в Пласті.

Наслідок перерахованих вище причин ми бачимо на прикладі осередків Пласту, котрі працюють більше 4-ох років. Зупинення в рості, занепад виховної роботи, фінансова убогість — це особливі проблеми, притаманні більшості з них. Але судячи з рішень та дій КПС, це не тільки не хвилює, але й приносить повне задоволення. Головне формувати нові осередки, а що буде з ними з часом, нехай вирішують в майбутньому інші.

Так само на майбутнє, не дивлячись навіть на відповідну резолюцію з'їзду, відкладається питання створення Центру Пласту. В Моршині ми маємо непогано обладнаний офіс Голови КПС, в Києві

поштову скриньку (з далекоглядними політичними перспективами), а центр... Немає. Вас цікавить юнацтво! Дзвонить, пишуть А.Гарматю, новацтво — М.Мадич, відзнаки — М.Чуквінському і т.д., а офіса, де в будь-яку хвилину ви отримаєте всю необхідну інформацію, в якому зберігаються архіви, де проводиться певна аналітична робота, немає. Для зовнішнього світу Пласт є організацією з проводом у підпіллі, а для своїх членів багатоголовим монстром, в котрого одна голова може не знати, що робить інша. І діляться майбутні виховники на прихильників різних голів, самі того не знаючи, втягують в майбутні конфлікти, далекі від виховних проблем.

Ніхто ніколи не заперечував стратегію перетворення Києва на центр розвитку Пласту. Але перш за все слід перетворити Київський осередок на основу організації з достатньою кількістю досвідчених пластунів.

Ніхто не посміє заперечувати необхідність існування київської адреси на зовнішньопластовій кореспонденції до створення станичного центру. Але для нормальної роботи Пласту, для вирішення його сьогоденних проблем необхідний звичайний, робочий центр в логічному місці.

І остання суттєва причина, котра, на мою думку, впливає на формування нездорової зацікавленості Пластом нових прихильників Пласту і певного числа вже працюючих виховників, нами постійно соромливо замовчується. Це чисто практична зацікавленість контактами з пластунами діаспори та скаутськими організаціями світу та сподівання на поїздки за кордон, або матеріальну допомогу, пов'язану з цими контактами.

Чи є ця причина об'єктом занепокоєння для скаутів чи пластунів США, Канади, Німеччини і т.д? Абсолютно ні, вона притаманна виключно бідним посттоталітарним державам і є по свої суті при- низливою. В результаті ми отримуємо певний відсоток виховників, які прийшли в Пласт не заради роботи з дітьми, а почали працювати з дітьми заради наближення до «вікна у світ» та долярового «мішка». Я далекий від думки, що цього не усвідомлюють члени КПС, але не бачу жодних логічних кроків, котрі

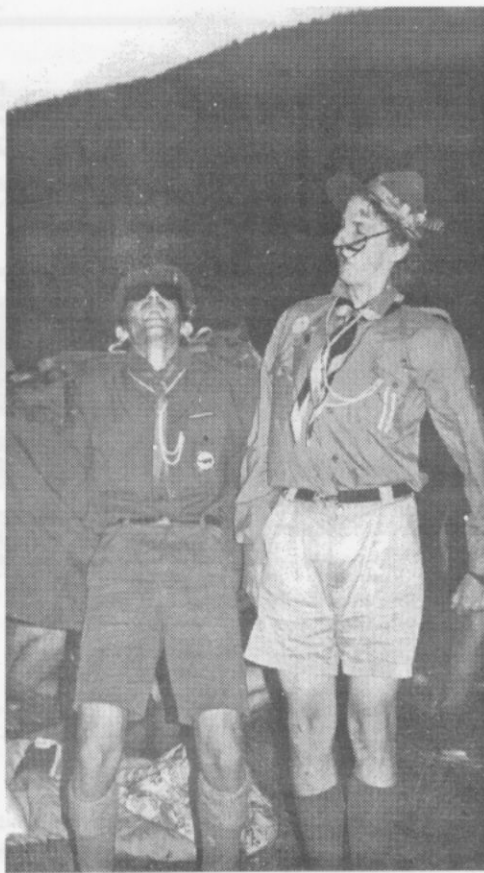

Фото з архіву «ПШ»

максимально обмежують вплив «відбаченого» зацікавлення на якісний рівень виховників. Більше того, ця причина максимально експлуатується в контактах з скаутськими організаціями України, що буде потім, нехай болить голова в майбутніх провідів. Головне — добитись поставленої мети будь-якими методами. Не вдалось залякування, спробуємо купити, а не вдасться купити...

Отже, внаслідок цих та інших проблем наш «генетичний» фонд, кадра виховників, перебуває в досить гнітючому стані.

Поруч з хорошими виховниками, котрі, не зважаючи ні на що, продовжують працювати, можна зустріти:

— патріотів, котрі зануджують дітей своїми лекціями і не здатні прищепити їм чар пластування;

— виховників, котрі непогано створюють «банду», але в цій

банді немає нічого

позитивного;

— щирих християн, котрі живуть за всіма канонами церкви, але швидше відштовхують від віри в Бога, ніж наvertsають до нього;

— впорядників, котрі дуже хочуть, але не можуть;

— впорядників, котрі і не хочуть, і не можуть, але на всякий випадок ніби працюють;

— певні кола пластунів, котрі «тусуються» в Пласті, переслідуючи тільки їм відомі цілі.

Я не називаю своїх думок про відсоток тих чи інших категорій виховників, прізвищ не з причини страху, нехай кожен оцінить своє оточення та зробить свої висновки. Крім того, в іншому випадку дискусія розгориться в звичному для нас стилі — «сам дурень».

Було б великою несправедливістю звинувачувати у всьому вище перерахованому виключно теперішнього голову КПС, чи КПС в цілому. Більшість проблем безсумнівно пов'язані з «дитячими хворобами» організації, котра тільки стає на ноги. Але правильний діагноз «хвороб», вірно призначений курс лікування — це вже турбота теперішнього проводу. Бездіяльність, неоправдані навантаження на слабе тіло, невірні виписані ліки можуть привести до досить летальних наслідків.

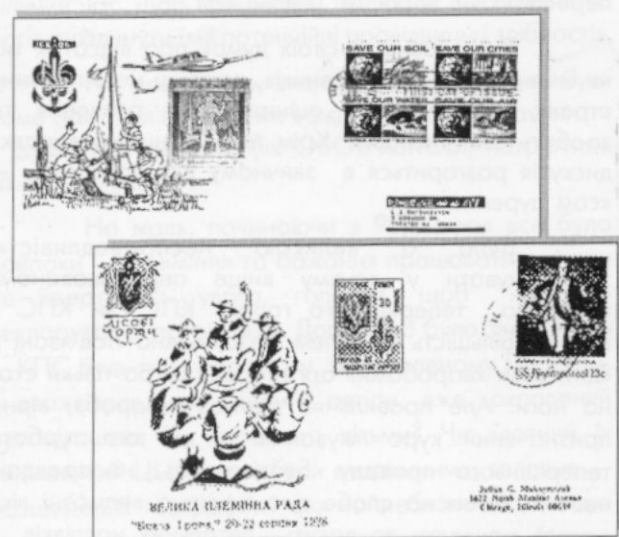
пл.сен. Богдан Гасюк, V

ПЛАСТОВІ КОНВЕРТИ

Пластові філателістичні випуски бувають різних родів. В минулих числах «Пластового Шляху» ми описували пластові марки-наліпки, але часто також бувають видані спеціальні *пластові конверти*, листівки-картки, спеціальні гашення й інші печатки, тощо. Сьогодні хочемо зупинитись на пластових конвертах.

Такі конверти бувають двох родів: ужиткові та пропам'ятні. *Ужиткові конверти*, це звичайні поштові конверти, із віддрукованою зворотною адресою якоїсь пластової одиниці, скажімо: Головної Пластової Булави, Краєвої Пластової Ради, пластової станиці в якійсь місцевості, чи куреня УСП, чи УПС. (Така конверта є проілюстрована на рисунку). Того роду конверти вживаються звичайно для посилення різних ділових листів поштою.

Багато гарніші та цікавіші є *пропам'ятні конверти*, які видаються з нагоди якогось пластового свята, зустрічі, з'їзду, чи якоїсь іншої знаменної okazji,

скажімо, річниці від дати заснування якоїсь станиці, філателістичної виставки, тощо. Дуже часто такі пропам'ятні конверти появляются з нагоди: Ювілейної Міжкраєвої Пластової Зустрічі, Пластових Конгресів, З'їздів КУПО, тощо.

Такі пропам'ятні конверти є часто видавані в цей самий час, що і пластові марки-наліпки, а також спеціальні печатки-гашення (часом навіть спеціальні пропам'ятні поштові датівники, або ж так звані «метри»). Тоді ці марки й печатки є звичайно приліплені й відбиті на пропам'ятній конверті і таку конверту надається через пошту та продається і зберігається, як сувенір даного свята.

Пропам'ятні конверти звичайно мають з лівого боку на передній стороні якийсь відповідний напис, а також рисунок, чи кольоровий малюнок, які відзначають дану річницю, чи свято. Такі ілюстрації на пропам'ятних конвертах зовуться в філателістичному світі «кашетки», від французького слова «cachet». На рисунку ми подаємо ряд цікавих кашетованих пластових конверт, із різних пластових святкувань, та із різних часів і країн навкруги світа.

Цього роду пропам'ятні конверти є цікавим додатком до будь-якої філателістичної колекції і тому філателісти їх залюбки збирають та показують на виставках, тощо.

Любомир Онишкевич

СПОГАДИ ПЕРШИХ ПЛАСТУНІВ

(з майбутньої книги)

**ОЛЕНА БОРДУН,
32 курінь Тернопільської гімназії**

Я народилася 1915 року в м.Відні, за Австро-Угорщини. Батько працював в Українському Кооперативному банку. До вступу в гімназію мене тато готував приватно. Польської мови не вивчала. В 10 років вступила до жіночої української гімназії м.Тернополя, куди ми переїхали з Відня. В Тернополі батько заложив співоче товариство «Боян», був вибраний до управи т-ва «Сокол», мав зв'язки з організатором «Січей» і «Соколів» — Іваном Боберським зі Львова. Батько був діяльний, енергійний, спортової виправки, працював не за гроші, а за покликом серця.

В гімназії діяла пластова організація, куди я поступила. Було мені 10 років. Двієчників до Пласту не брали. Кожен клас мав свій гурток. Гімназійний курінь мав 32-й номер. Всі ми носили хустини помаранчового кольору. Курінною була Оріся Брикович, а потім — всім відома Галя Мороз. Як новачки Пласту, ми носили гранатові спіднички і білі сорочки, а вже тоді, коли стали учасниками, носили однострої кольору хакі і шоломи-шапки кн. Осмомисла. До присяги ми стояли в одностроях кольору хакі. Присягу виголошували всі разом. До запряження нас готували старші учні-сестрички. Старші пластуни носили гранатові хустини, як і старші пластунки. Багато пластунів і пластунок старших класів гімназій м. Тернополя вступили в ОУН. Пам'ятаю серед них братів Славка і Антона Романюків, сина священника — Конрада (Кубу), моїх однокласниць Іру Шурко, Оксану Стецько (сестру Славка Стецька), Зеню Юськевич, пізніше замордовану більшовиками —

перед їхнім відступом 1941 року, а також Іру Чолій. Ці гімназистки мали по 15-16 років.

В 1929-1930 роках я була в таборі Сокол. Коменданткою назначено Цьопу Паліїв. В таборі було 2 куреня «на горі», де жили пластунки, а нижче, в третьому курені жила булава табору. Тут знаходилася і їдальня. В третьому курені жили: Ірена Шухевич — дочка адвоката С.Шухевича, Уляна (Ляся) Старосольська — дочка адвоката В. Старосольського та Дарії Старосольської. Пам'ятаю, що з приходом більшовиків на Галичину, у 1939 році, В. Старосольський був арештований, як і мій батько. Їх вивезли з сім'єю в Казахстан в 1940 році. Коли польські комуністи організували свою армію і агітували серед вивезених галичан за вступ до неї, то син, Ігор Старосольський, дав згоду. По дорозі втік. Більшовики арештували його і дали 8 років Сибіру. Сидів у м. Норильську. Сестра Уляна фіктивно вийшла заміж за поляка, виїхала в ЗСА до брата Юрія (котрому вдалося втекти від вивозу в Сибір), що у Львові. Уляна написала книжку «Спогади з Караганди». У Львові жие її братова. Дочка Ігора Старосольського, Дарка, жие на вул. Тролейбусній.

Пам'ятаю членицю булави табору 1930 р. на Соколі — Соню Пригоду — студентку факультету фізичного виховання. Вона вела в нас руханку. Ще в булаві табору була Ірина Стрийська. Пам'ятаю, що Ірка Шухевич і Ляся Старосольська склали таборові пісні і вірші. Сім'я жила в наступному домі, де зараз є Спілка письменників м. Львова, на куті парку Костюшки.

В селі Підлютому, біля Сокола, був табір для новаків — Остодор та Осмолода. Літом сюди, де кедрові палати, приїздив Митрополит А.Шептицький на віддих. Пам'ятаю, що він тяжко ходив і 16 старших пластунок, на спеціальній ноші, приносили його до табору, в гості до пластунів.

Пригадую життя в таборах. День починався з побудки, котру сурмила, здається, ст. пл. Мойсієвич. В майбутньому, Софія Мойсієвич вийшла заміж за ст. пл. Яніва. Мойсієвич мала псевдо Мошко, а Янів — Янкель. Отже, після побудки було миття в гірському потоці, а потім пластова таборова збірка — по куренях. Всі одягали однострої. Булава табору стояла справа. Мойсієвич зачитувала наказ і зауваження. Потім давала команду: «На прапор — струнко!» Хорунжа І.Стрийська вносила прапор. Вона і піднімала прапор. Перед війною Ірена Стрийська, як казали у Львові, зхрунілася, тобто вийшла заміж за польського офіцера і виїхала до Польщі. Щезла як українка, для нас.

... Під час піднімання прапору ми, пластуни, співали пісню: «Боже, вислухай благання». Після збірки лунала команда: «Розхід!» І ми йшли на снідання в таборову кухню, кожний з своєю менашкою. Кухарем був січовий стрілець — усусус. Під час учбового року, він жив на вул. Супінського в Академічному домі (сьогоднішня Коцюбинського). Тут він також господарював, як кухар. Дотацію на утримання Академічного дому давав А. Шептицький. Згадую, що тут, в Академічному домі, відбувалися різні студентські зібрання і диспути. Часто виступав як політичний діяч і член ОУН ст. пл. В. Янів. Диспут, навіть, йшов на таку тему: «Чи має бути Україна і Бог» чи «Бог і Україна». Клерикально настроєні студенти захищали ідеологію «Бог і Україна», а другі, більш патріотично настроєні, признавали — «Україна і Бог», як і сам Янів.

Розв'язання польською владою Пласту в Тернополі ми, пластуни, сприйняли як лихо. Одні скінчили пластування, другі — вели Пласт підпільно, треті — пішли в ОУН.

За нелегального Пласту м. Тернополя пам'ятаю пластунів: Мурія, Постригача Володимира, Філінського Богдана. Вони в студентській громаді під виглядом організації лекцій — організували молодь на відсвяткування різних патріотично-історичних дат з історії України. Поліція також не дрімала і на конях, часом, розганяла такі міроприємства, особливо на Листопадові Свята, коли пластуни і молодь збиралися на могилах УСС Тернопільського кладовища.

По-звірячому проходила в м. Тернополі і місія-пацифікація 1930 року, при допомозі уланів і інших кінних військових. В 30 рр. українські школярі м. Тернополя носили мазепинки синього кольору. Учні молодших гімназійних класів, а саме I-II-III-IV, мали срібне оторочення — шнурочок по канту мазепинки. Цей шнурочок був декоративний,

називавався «шутась». Учні старших класів носили срібні латинські букви «В». Перший клас одну, другий — дві, третій — три, четвертий — чотири, одну букву над другою. Старші класи — такі ж букви, тільки золоті: 5-й — одну, 6-й — дві і т. д.

Улани під час пацифікальних звірств зривали у школярів, що йшли до школи, ці мазепинки, деколи навіть з волоссям, і чистили ними коней. Учителів не чіпали. Нас били нагайками, обзивали. Єдине спасіння було — кричати цілою гімназією. Таку вказівку дав учням учитель Петриця. Вереск дітей примусив уланів забиратися.

Опікуном нашого 32-го куреня був учитель, української мови і літератури д-р Никифор Гірняк — бувший офіцер УСС. Діяльний, невисокий, в окулярах, з вусиками, як у знаменитого офіцера УСС — Вітовського, трохи лисязий шатен. У всі наші пластові свята приходив у пластовому однострою. Носив у гімназії синьо-жовту вишиту полуботківським стилем краватку. Як опікун Пласту і вчитель — був дипломатом, часом між ним і Гаєю Мороз виникали суперечки. Галя була рішуча і послідовна, виступала проти ополячення і польської влади, а Гірняк не хотів наражати гімназію на біду. Пластуни організували учнів на бойкот всіх польських міроприємств в м.Тернополі, куди затягувала польська влада українську молодь. Так як гімназія не мала права прилюдности і зі Львова часто їхали різні комісії, Гірняк закликав учнів до терпимости і згоди.

Наш курінь носив ім'я, здається, Олени Пчілки. Старші пластуни: брат і сестра Романюки та студент сільськогосподарського факультету Політехнічного інституту — Микола Доберчак організували з нами прогульки навколо Тернополя, до Збаража, до Теребовлі. Ми робили пластові стрічі в річницю УСС на легендарній горі Лисоні. Пам'ятаю, що з Гірняком ми прийшли на гору під вечір. Туди прибули також пластуни з Бережан, Рогатина. З Бережан вів пластунів ст. пл. Бемко, а з Рогатина — ст.пл. Пиріг. Він відкрив зустріч розповіддю про бій. Назвав поіменно героїв усусусів, що захищали гору. Перед поминальною доповіддю ми розклали три ватри. Після доповіді мовчанкою, «на струнко» — спом'янули загиблих УСС. Потім, всі разом, співали «Як ви умирали, вам дзвони не грали». Гірняк говорив присягу вголос: «Обіцяємо, що підемо вашими слідами в боротьбі за незалежність і волю України» і т. д., а ми, пластуни, слово за словом повторяли. Потім всю ніч співали патріотичні пісні, доки засвітало, говорили біля ватри патріотичні вірші, здається, поета Михайла Обідного. Я якраз і деклямувала ці вірші. Надруковані вони в «Літературному Віснику» 1924—1925 рр. (журнал вид. Грушевського). Рано снідали, пили чай. Назод з села Потутор верталися поїздом.

Пам'ятаю одну історію з таборування на Соколі. Напередодні приїзду до табору І.Чмоли, з

кімнати комендантки пропав прапор табору. Дім комендантки впирався стіною в темний ліс. В цю ніч дві пари пластунок несли варту і нічого підозрілого не чули. Рано був страшенний переполох, бо зник прапор. І раптом з лісу ми почули звуки сурми, а потім рядами в табір вмарширували «Лісові Чорти» з Петром Ісаєвим на чолі. «Лісові Чорти» внесли з піснею наш прапор. Здивуванню не було меж. Як вияснилося, вночі «Л.Ч.» викрали незаметно прапор через вікно з боку лісу.

В той час в таборі була і сестра П. Ісаєва. Про «Лісових Чортів» дівчата табору склали жартівливу пісню, перекутивши слова пісні, яку співали часом «Лісові Чорти»:

...Ми Чорти Лісові,
Офермаки страшні
І великі з нас маркеранти,
Бо як крикне Чмола:
«До роботи пора!»
Всі, мов кури, втікаєм на банти.

Пригадую, що в м. Коломиї організатором Пласту був Роман Шипайло, ровесник мого тата. Він організував всі далекі і близькі прогульки жіночих і мужеських куренів м. Коломиї.

Згадую, десь напередодні розв'язання Пласту наші пластуни були запрошені до Львова на посвячення 1-го моторового човна куреня «Чорноморці» на Світязь-озері по вул. Вулицькій. Пластуни-чорноморці було десь більше 20-ти. Серед них пам'ятаю Яра Гладкого, Сеніва Івана... Священик посвячував човен. На березі стояло багато людей. «Чорноморці» деякий час не могли завести мотор, котрий довго «пчихав», але все-таки завівся. Згадую, що лопіжки для тернопільських пластунів привозили зв'язкові зі Львова. Ще донині звучать в глибині пам'яті гарні, чіткі українські команди пластових провідників: «Позір!», «Вправо глянь!», «Обернись!», «Розхід!», «Ходом руш!», «Збірка!», «Ліво-руч!», «Право-руч!», «Почесть дай!» і т. д.

Любимою грою в таборі була відбиванка. Кошиківку любили не дуже. Штовхали ядро, кидали ратище, вишукували сліди, займалися орієнтуванням на терені по мапах, вчилися першій медичній допомозі, семафорному знакуванню, азбуці Морзе, куховарству, запаленню ватри, в'язанню вузлів, розставленню шатрів. В таборі, на машту, піднімали національний шовковий прапор.

Після розв'язання Пласту, пригадую, у Львові, розпочиналася «католицька акція». Ініціатори організували молодіжні табори-перешколи під назвою «Орли» в м. Галич і Підлютому. Організатором «католицької акції» був Глібовецький Василь — випускник Богословської академії у Львові. Це були 1935-1938 роки. «Орли» допомагали відомому археологу Пастернаку в проведенні розкопок. З Тернопільських пластунів Антін Романюк включився в рух «Орлів».

В 1939 році, з 2-го жовтня, більшовики почали арешти свідомих українців. До рук більшовицької розвідки попали архіви польської поліції — дефензиви. У 1950 році «особим совещанієм» арештовано і мене по статті 54-1а, за приналежність до ОУН. Дали мені 10 років. В таборах «особого режиму» я зустріла вдруге відому Олену Степанів. Ще 1936 року вона, разом з Романом Купчинським, Гірняком, Хронов'ятом була в м. Тернополі на Ювілейному Святі Січових Стрільців. Нас возили на валку лісу. 85% в'язнів були українці. Пригадую, що і тут, в таборах Сибіру, приписували в'язням надумані злочини. Так був присуджений до розстрілу Сорока Михайло з с. Гнилиць, з Тернопільщини, за те, що він, ніби, в часі війни, знаходячись в м. Воркуті, «сприяв висадці німецького десанту на Північному полюсі!»

В концтаборах Сибіру ми працювали по 12 годин на лютому морозі. Найжорстокішими садистськими знущаннями відзначалися російські конвоїри. Згадую, як трошки горбату художницю зі Львова — Музику примушували носити на плечах пеньки. Сміючись, конвоїри казали: «Может у ней горб виправітся». Не ліпші були конвоїри-хохли, з східної України. Самі людські відносини до нас проявляли, як не дивно, татари.

Що дав мені Пласт? Навчив мене відрізнати, де є правда. Навчив мене допомагати другому, допоміг мені вижити на далеких морозних Сибірах, в голод рятував від цинги. Я варила шпильки хвойних дерев, бо знала, що тут є хінін і вітаміни, варила шипшину і настої, пила і рятувала других. Від місцевих народностей Комі (ком'яків) навчилася, що потрібно їсти сиру бульбу від цинги. Пласт дав мені загартоване здоров'я, віру і надію в краще майбутнє України. Віра нас тримала і тримає нині.

*Спогади зібрав і підготував до друку
Любомир Довбуш.*

* ПЛАСТОВИЙ ГУМОР * ПЛАСТОВИЙ ГУМОР * ПЛАСТОВИЙ ГУМОР *

ПЕРША ДОПОМОГА В ПЛАСТОВОМУ ОДНОСТРОЮ

На одному пластовому таборі бунчужна дістала наказ від комендантки перевірити, чи дві нові виховниці добре виголюшують свої гутірки. Так склалося, що обидві виховниці мали заняття у двох групах дівчат в той самий час. А так, як ці групи були на близькій відстані одна від одної, то бунчужна сіла собі посередині і старалася слухати обидві гутірки одночасно. Одна виховниця говорила про першу допомогу, а друга — про пластовий однострій. І ось що бунчужна почула:

... на ранню і вечірню збірку всі учасниці табору мусять приходити в повних пластових одностроях. Хочу спочатку перерахувати всі частини пластового однострою, які пізніше поясню,— де і як носити. До однострою належать: беретка, сорочка, хустка...

... дві рольки бандажу, пляшка йоду, вузький і широкий пластер і мазь від опіків. Всі ті речі повинні бути спаковані в одній сумці першої допомоги, яку повинна носити...

... кожна пластунка на голові. Щоб вона трималася, можна її причепити шпилькою до волосся, або...

... перев'язати бандажем, заліпити пластером, і тоді вона, мабуть, не злетить. Таку обв'язку треба змінювати хоча б два рази на день...

... щоб зачіска добре виглядала. Якщо сорочка має лиш одну кишеню, то пластунка...

... може втратити рівновагу і побити собі голову. Тому треба завжди призначити одну пластунку, яка помагала б хворій іти і сильно її тримала...

... за хустку, яку треба зав'язати на один простий вузол і підтягати так високо...

... аж хвора почне синіти, тому треба надавати штучне дихання. Коли дихання стане регулярним...

... довкола шиї заложити шнур. Ті, що є виховницями, можуть носити білий шнур, юначки — бронзовий. Відзнаки таборів і зустрічей причеплюємо на правому боці сорочки...

... і поливаємо розчином йоду, або спирту для того, щоб рану можна було...

... випрасувати гарячою праскою. Спідничку повинен підтримувати ремінь...

... з якої-небудь шматки або шнурка. Слід вважати, щоб «турнікет» не був завільний, бо може злетіти...

... спідничка в кожній пластунки. Ремінець повинен бути також бронзового кольору, бо тоді кожна пластунка виглядає...

... як рівна дощечка, яку підкладаємо під зламану руку. Таку руку треба вкласти в широку хустку і прив'язати...

... під самі коліна. Підколінки не можуть бути коротші...

... хіба що хтось має зламану ногу. Тоді так само як зі зламаною рукою, підкладаємо дощечку під зламану частину ноги...

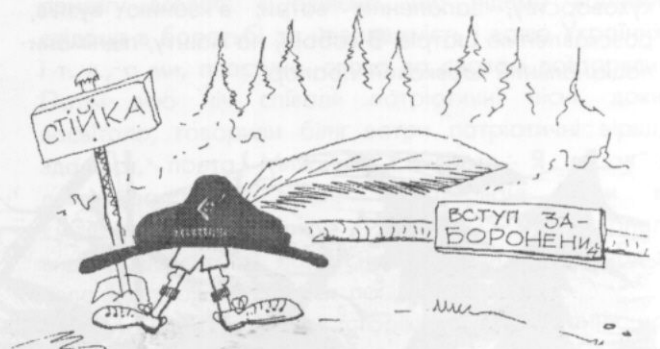
... і глянемо черевики, аж поки не будуть блищати. Нема нічого поганішого, як пластунка, яка прибігає в брудних черевиках...

... і зі зламаною рукою, ногою і кривою раною до найближчого лікаря.

Пан Тофель

(Із збірки пластового гумору

«Округлі квадрати»)

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ PLASTOVY SHLIAKH

Видає Головна Пластова Булава

ч.3 (107) 1995

Виходить кварталньо

Редакція

Головний редактор пл.сен. Любомир Онишкевич
Співредактори пл.сен. Григорій Бурбеза
пл.сен. Володимир Соханівський
пл.сен. Лариса Онишкевич
Представник Булави УСП пл.сен. Андрій Ганкевич
Представник Булави УПС пл.сен. Тоня Горохович
пл.сен. Роман Барановський

Представники країв

США ст.пл. Галя Кузишин
УКРАЇНА пл.сен. Григорій Бурбеза
ПОЛЬЩА ст.пл. Петро Тима
БРАЗИЛІЯ ст.пл. Корнелій Шмулик
АВСТРАЛІЯ пл.сен. Роман Павлишин
ЛИТВА пл.прих. Адамас Новицкас
ЛАТВІЯ ст.пл. Людмила Бублик
Діловод видань при ГПБ: пл.сен. Юрій Сеньків
Адміністратор пл.сен. Мирослав Павловський
Редактор інформації ст.пл. Сергій Юзик
Мовні редактори-коректори Надія Олейнюк, Оксана Бурбеза
Художнє оформлення, макет і верстка ст.пл. Сергій Юзик

Адреса Редакції

Любомир С. Онишкевич
9 Dogwood Dr., Lawrenceville
NJ 08648, USA
(609) 883-2488
fax (609) 883-2470

Адреса Адміністрації в Україні

Україна-Ukraine
282001, Тернопіль,
вул. Ю.Федьковича, 11
тел. (03522) 20158
факс (03522) 20740

Адреса Адміністрації в США:

Plastovy Shliakh
P.O.Box 303
Southfields, New York, 10975-0303, USA

Статті підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами автора, висловлюють погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу і не конечно є офіційним становищем Організації ПЛАСТ. Редакція застерігає собі право виправляти мову, стиль, а теж часом скорочувати надіслані статті та відсилати авторам до заміни ті листи, які, на думку редакції, могли б бути для когось образливі.

Просимо своєчасно повідомляти про зміни адреси адміністрацію в США. Журнали, які повернулися не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за додаткову оплату.

На першій сторінці обкладинки — фото С.Олексія з 18 Світового Джемборі, Голландія, серпень 1995р.
Проект обкладинки Михайла Окаринського.

Підготовка до друку, макетування, набір, складання — видавництво ТОВ «ЛІЛЕЯ»,
Україна, м.Тернопіль, вул.Федьковича, 11.
Надруковано в друкарні видавництва ТОВ «ЛІЛЕЯ». Замовлення № 741. Тираж 1200 примірників

Що ж діється тоді? Всі монополістичні бізнеси будуть робити це саме: підносити ціни на товари, а знижувати зарплати. Дуже скоро будемо мати в країні тільки дві категорії людей: дуже багатих монополістів — власників підприємств та дуже бідних працівників та безробітних.

Але ж така ситуація не може довго тривати: бо ж всі маси бідаків (працюючих і безробітних) скоро не будуть мати за що купувати товари, зроблені монополістичними підприємствами й ті підприємства скоріше, чи пізніше проваляться й збанкрутують. Проворніші монополісти втечуть за кордон, а в країні прийде до революції. Тоді, звичайно, прийде до влади якогось роду диктатура, яка сконфіскує (знаціоналізує) всі підприємства і ми знову повернемося до централізованої економіки. А ми вже таку економіку бачили і знаємо, до чого вона доводить... В кожному випадку, *не* до добробуту для мас.

Отже, яка на це розв'язка? Яка є *третя альтернатива* до цих двох однаково невидайних, непрактичних, збанкрутованих систем: монополістичного капіталізму і централізованої диктатури?

Цією третьою альтернативою являється власне «вільний ринок». Це система, де є в кожному секторі багато вільних, незалежних підприємств, які між собою *здорово конкурують*. Власне ця конкуренція уможлиблює успішне й видайне функціонування цього вільного ринку.

Бо ж в цього роду системі (вільний ринок, з конкуренцією) кожне підприємство мусить стало змагатися за свою частину ринку. Товари чи послуги, які це підприємство продукує, мусять бути з одного боку *якнайдешевші*, а з другого боку *якнайкращої якості*. Бо ж покупці мають *вибір*: чи купити даний товар в цій крамниці, чи в другій, чи в третій. І будуть купувати там, де товар є найдешевший, але найкращої якості. Вони будуть старатись одержати якнайліпшу *вартість за свого карбованця*.

«Вартість», це широке поняття, яке включає якість товару, його функцію, довготривалість, вигляд, добру обслугу, вигідну доставку, тощо, — але й якнайдешевшу ціну. Щоб вдержатись в бізнесі, кожне підприємство мусить старатись дати своїм клієнтам якнайкращу якість за якнайнижчу ціну.

Але й на цьому не кінець: підприємства тоді також стараються мати якнайкращих працівників, які

були б якнайбільш *продуктивними*. Вони будуть офірувати високі зарплати найкращим інженерам, винахідникам, майстрам, менеджерам і т. д. — щоб притягнути їх до себе на роботу. Зарплати, умовини праці, безпека працівників, тощо — все стає в цій системі щораз кращим, як і обслуга клієнтів, якість і безпека товарів і послуг, тощо.

Вислід цієї системи можна бачити в західному світі: в Америці, в Європі, на Далекому Сході. Може, там не є все ідеальне, але — якщо хтось бачив і порівнював стан у країнах, де ця система працює, із станом в країнах, де її немає (бо є або централізована державна диктатура, або монополістична диктатура), то йому є зовсім ясно, що з цих трьох можливих систем система вільного ринку, побудована на конкуренції, є найбільш корисна і для мешканців, і для цілої країни, але також і для підприємств. Це є *стабільна* система, яка може забезпечити добробут на майбутнє для великої більшості мешканців країни.

Очевидно, така система не «впаде Україні з ясного неба». Забрало багато років, щоб хаотичний капіталізм в США, в якому довгий час панували монополії, перемінився в теперішню видайну і надзвичайно успішну систему вільного ринку.

Поперше, треба було зрозуміти, яка є *роля уряду* в цій системі: що уряд не є здібний і *не повинен керувати* самою економією. Він не сміє усталювати ціни чи зарплати. Він не є здібний диктувати підприємствам, що вони мають, а що не мають продукувати і як це робити, тощо. Ці всі мікро-рішення мусять бути контрольовані самим вільним ринком, який автоматично «знає», що треба, а що

ВСТУПНІ ЗАВВАГИ

Як всі ми добре знаємо — з економікою України *не є* в порядку. Централізована комуністична економічна система не працювала як слід, все було страшенно «закапарено» — але, силою інерції, якось все «існувало і діяло»... Хоч поганенько, але все ще якось трималося...

УКРАЇНА

І ЇЇ ЕКОНОМІКА

Коли ж ця система вкінці розлетілася (що, до речі, сталося само по собі — бо ж де-факто її ніхто не «ліквідував»), то замість цього, щоб прийшла якась нова система, скажімо, капіталізм — ще покищо не прийшло нічого, тільки хаос. В висліді цього, продукція впала більш, ніж на 50%, торгівля стрималась, почалось велике безробіття, прийшла гіперінфляція — якщо б люди самі не давали собі ради, то був би голод і загальна катастрофа.

Теоретично, це все називається «система вільного ринку» (бо ж ніхто не має ще відваги сказати «капіталізм»). Біда є в цьому, що *це не є вільний ринок*, далеко від цього! Бо ж ані уряд не впроваджує системи «вільного ринку», ані населення не розуміє що це є «вільний ринок».

Замість цього, в Україні панує сьогодні найгірша із усіх можливих економічних систем — *система необмежених монополій*...

В цій серії статей ми хотіли б дати нашим читачам в Україні коротенький «курс» капіталістичної економіки, як вона повинна працювати, які користі можна з неї мати, і чому її сьогодні в Україні фактично немає.

Специфічні теми, які ми хотіли б порушити в цій серії (не конечно в цьому порядку), це:

1. «Вільний ринок» — чи «монополія»?
2. Оподаткування: як збирати податки, а не зруйнувати країни?
3. Мито: чому треба накладати мито на імпорти, а не на експорти?
4. Інвестиція капіталу: як її притягнути до України?
5. Інфляція — чому вона така болюча і як її оминати?
6. Конкуренція — або, чому автомашини не

їде без бензину, а вільний ринок не працює без конкуренції?

7. Безробіття — чи воно є конечно в капіталізмі?

8. Суспільна опіка: чи капіталізм мусить означати, що бездомні люди мають голодувати?

9. Чому капіталізм краще мотивує працівників, чим соціалізм?

10. Чому централізована економія звичайно веде до економічної катастрофи?

11. Підсумування: чому Америка була завжди більш успішною економічно, чим СРСР?

Може, покриємо ще й інші подібні теми, зокрема практичні питання: як давати собі раду в капіталістичній системі. Маємо надію, що ці статті будуть цікавими всім нашим Читачам.